

**"Veniți toți credincioșii să ne închinăm
Sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit,
prin cruce, bucurie la toată lumea"**

Troparul Paștilor

Lumea românească

Gazetă bilunară

Anul II (9) -1997
25 aprilie- 10 mai

Director fondator:
Radu Ciuceanu

Pret: 1000 lei

acum

*"Așa este și învierea morților: se seamănă trupul într-o stricăciune, înviază într-o nestricăciune;
Se seamănă într-o necinste, înviază într-o slavă; se seamănă într-o slăbiciune, înviază într-o putere.
Se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc. Dacă este un trup firesc, este și un trup duhovnicesc."*

(Corinteni 15. Versetele 42-44)

1 Strategia politicii rusești

pag. 2

2 Legea înstrăinării pământului

pag. 3

3 Europa și națiunile

pag. 4

4 Tema Învierii în pictură

pag. 12

Editorial

Săptămâna Patimilor

"Și Domnul a privit spre mine ca să-mi ia ocara dintre oameni" (Luca 1, 25)

Isus a intrat în Cetatea Ierusalimului, în slavă. Era prima zi a săptămânii paștelui iudaic și străzile cetății erau pline cu mulți de oameni.

Văzduhul se umpluse de larmă și mulțimea fremăta și se înghesuia să-L vadă pe Acela care îl adusese din întunericul morții, în urmă cu câteva zile, pe dreptul Lazăr.

Ochii Mântuitorului alunecau peste cei care-L aclamau cu osanale și îi întindeau ramuri de finic și palmier. Pe unii îi știa bine. Erau orbii cărora le dăduse

vederea, erau ologii care își aruncaseră cârjele, erau smintiți din care secosese pe Satana, veniseră toți acum să depună mărturie, prin prezența lor, că fuseseră mântuiți de păcate, prin credință.

Alături de ei, de mărturisitori, mergeau Apostolii. Și câte nu putea gândi despre ei, prin dumnezeirea Sa, Isus Nazarineanul? Se apropia acum de capătul drumului. În cei trei ani de propovăduire și în zilele pe care le mai avea de împlini, se îngemănau toate cele ce se cuprind în firea omenească - de la minciună

până la adevăr, de la ispită până la credința desăvârșită, de la trădarea abjectă până la iubirea dogoritoare, de la neputință la voință absolută.

Nimic din ceea ce e plămădit sufletul omenesc nu-l fusese străin, în acești trei ani ai mărturisirii lui Dumnezeu. Știa cât de mare e slăbiciunea omului în fața ispitei și mai știa că va fi vândut ca un fur, de unul dintre cei mai apropiați ucenici ai Săi. Și uitându-Se senin peste mulțimea care-și așternea vestimintele în calea Lui, nu putea să nu Se gândească întristat că

aceleași guri, care acum îi cântau slava, peste câteva zile îi vor cere, în curtea Pretorului, - răstignirea.

Dar, Hristos nu se putea întoarce din drumul Său. Și poate că demult, cu sute de ani înainte, prin vestitoriul Lui, se hotărâse că apoteozei gloriei să-i urmeze umilința batjocurii. Și tot prin cunoașterea divină, poate că atunci, printre cei care îl laudau, ne vom fi găsit și noi, cei de azi, pregătindu-ne ca în ziua judecării Lui să ne ascundem sau să-l cerem, cu gura strâmbă și pumnii ridicați, moartea.

Radu Ciuceanu

În actualitate: **Strategia politicii externe rusești (I)**

Analiza palierului relațiilor externe ale Rusiei implică în mod necesar o precauție, determinată de ceea ce în teoria relațiilor internaționale s-a numit "necunoscuta rusă".

Capacitatea de predicție scăzută a comportamentului de putere al Rusiei a fost o constantă a perimetrului analitic al mediului internațional. Pentru a surprinde traseul acestei evoluții, vom focaliza investigația noastră pe următorul set de probleme: etajele, obiectivele, principiile și metodele de politică externă rusă.

Rusia partener sau factor de risc în raport cu Occidentul

În primul rând, este greu de precizat cine emite decizia de politică externă la Moscova, după care să putem spune că Rusia este partener sau factor de risc în articularea noilor raporturi strategice în perioada post-Război Rece. Astfel, am putea vorbi de etaje ale politicii externe ruse, reprezentate de: a) regimul prezidențialist al lui Elțin, cu accentele lui autoritariste, dată fiind precaritatea democrației parlamentare; b) puterea militară care "cenzurează" decizia de politică externă și c) titularul de drept al reprezentării externe a statului - Ministerul Afacerilor Externe.

Statutul Rusiei față de Uniunea Europeană și S.U.A.

Procesul de preparare a politicii externe a trebuit să precizeze rolul și statutul Rusiei în raporturile cu marile puteri componente ale U.E., S.U.A., și capacitatea de a ordona propriul spațiu geopolitic compus din "vecinătatea apropiată" reprezentată de fostele republici unionale și cu extensivitate asupra statelor estice ex-comuniste.

După părerea noastră, elita politică rusă în plenul său dezvoltă o *coerență strategică de recuperare a statutului de super-putere* (datorită profilului său nuclear). Federația Rusă preluând drepturile și obligațiile defunctei URSS.

Mesajele către partenerii de putere ai Rusiei pot decela noile interese de securitate și un anumit grad de tradiționalism în politica externă, reprezentată de teza "intereselor vitale în Europa Răsăriteană și în aria fostei Uniuni Sovietice". De aici, și dezvoltarea de către *leadership-ul rus* a unor concepte ca: "near abroad", "close foreign countries" pentru zona de referință amintită.

S-a vorbit de centura de securitate a Rusiei și de "securizarea" spațiului fost unional, ca de un "briș de bună vecinătate cu statele din regiune", de fapt menținerea neutralității lor și eliminarea alianțelor defavorabile Moscovei. Desigur, nu putem vorbi de o "provincializare" a comportamentului extern al Federației

Ruse, determinată de mai sus numitele spații geopolitice și geostrategice, *discursul moscovit fiind global, nereductibil la anumite zone geografice* (criza bosniacă și a doua criză a Golfului fiind relevante în acest sens).

Șeful diplomației ruse afirma la Beijing, în ianuarie 1994: "Capetele vulturului de pe stema Rusiei sunt îndreptate spre Est și Vest. Rusia este o mare putere și joacă *simultan* pe toate mesele politicii mondiale".

Documentul privind noua concepție de politică externă a fost elaborat de Comisia de Politică Externă a Consiliului de Securitate, organ în care președintele are "puteri excepționale". La rigoare, putem afirma că etajul prezidențial este cel care emite *de facto* decizia de politică externă rusă.

După părerea noastră, noul prezidențialism rus succede *atoputerniciei* secretarului general sau în *extensivitate* a Politburo-ului. Palierul diplomatic a fost subordonat în timpul regimului sovietic, exigențelor propagandei nivelului ideologic de la Kremlin. Cicerin, Litvinov, Molotov, Gromăko, Șevarnadze au fost loiali directivelor liderului nr. 1 în ierarhia de stat sovietică - secretarul general al P.C.U.S.

Îmbinarea propagandei cu *Realpolitik-ul* a fost o constantă a diplomației sovietice și, pentru a argumenta aserțiunea, vom exemplifica prin două momente: încheierea Pactului Ribbentrop - Molotov și constituirea "Marii Alianțe" bazată pe un parteneriat strategic cu S.U.A., după criza rachetelor din 1963. În fapt, putem vorbi de o subordonare a etajului de negociere și reprezentare (diplomație) liderului ideologic, pentru perioada sovietică, și președintelui Federației în perioada, i-am spus noi, post-sovietică. Aceasta, deoarece sistemul politic rus experimentează o democrație cu un fațet aparte.

Inițiativa diplomatică în urma opțiunilor prezidențiale

Plasarea etajului diplomatic la remorca etajului prezidențial arată că *decisionmaking-ul rus* are o structurare unilateralizată, inițiativa diplomatică subsumându-se indicațiilor șefului statului, sau având asentimentul acestuia.

Interesant este că tradiționalul și *actualizat*ul concept de "interese speciale" în spațiul neimperial a fost dezvoltat de către elita militară, nemulțumită de finalitatea Războiului Rece. Acțiunile sale au fost resimțite nu numai în perimetrul conceptual diplomatico-strategic ci și în câmpul raporturilor de putere, nucleul militar al fostei Armate Roșii fiind stăpânit de o permanentă tentație bonapartistă, adică asumarea unui profund rol politic pe eșichierul de decizie.

Noua doctrină militară lansează și conceptul "monitorizării voluntare", prin care Rusia poate gestiona crizele din regiunile fostei Uniuni Sovietice, chiar prin soluția loviturilor preventive.

Trebuie să recunoaștem, în ceea ce privește elaborarea obiectivelor politicii

predominanței în acest plan regional "înseamnă a respinge statu-quo-ul impus de sfârșitul Războiului Rece".

Debutul unei noi etape, prin noua doctrină Kozărev (formulată astfel, mai ales printr-o expresie jurnalistică), marchează tendința de conservare a unui spațiu economic, politic, militar unificat prin exercitarea unei influențe în Caucaz, eternizarea ocupației în Moldova, prelungirea "afganizării" în Tadjikistan, dependența economică a Turkmenistanului, Kazastanului, restabilirea influenței ruse în Bielorusia și Ucraina cel puțin în perspectiva unei uniuni economice.

Dreptul Rusiei de a preveni "vidul de securitate"

Deci, se enunță clar dreptul Rusiei de a preveni un "vid de securitate", sau un dezechilibru geopolitic care ar afecta statul rus. Unii analiști au numit-o "o doctrină Monroe pentru Rusia", sau "reactivarea doctrinei suveranității limitate".

Ideea de Imperiu Rus - Rossiya, cu interese geopolitice extensibile între două continente și trei oceane, trădează moștenirea unei mentalități imperiale.

Teza zonei sferei vitale de interes afectează și relația de securitate cu reprezentanțele nucleului slav: Bielorusia și Ucraina, grevată de controlul fostului arsenal nuclear și a sistemului multilateral de securitate desenat de C.S.I., influențând coagularea unor noi sfere de influență prin rezolvarea "celulelor de criză" din Tadjikistan la Marea Baltică. Iar "mandatarea" de către O.S.C.E. a trupelor de intervenție ruse din Tadjikistan, Nagornokarabah, Georgia, semnifică operanța unui spațiu de securitate unde Rusia este actorul forte. Mai mult, spiritul Tașkentului (acordul de securitate colectivă a statelor C.S.I.) a fost adoptat recent de Ucraina și Moldova care au declarat că, nu doresc să contracteze alianțe politico-militare cu caracter de apărare comună, cum este N.A.T.O.

Asfel, din punct de vedere geopolitic, putem detecta o centură de neutralitate între Rusia și statele est-europene aspirante la integrare în structurile euro-atlantice (U.E., U.E.O., N.A.T.O.).

După cunoscuta teorie a lui Wallerstein, am putea spune că Rusia și-a rezervat rolul de centru conducător față de periferie - "străinătatea apropiată" pe care încearcă să o penetreze. Din perspectiva modelului nostru de abordare, este dificil de proiectat o politică externă unică din Letonia până în Uzbekistan, bilateralizarea relațiilor cu fostele republici funcționând din plin.

Vă urma.

Constantin Buchet

Lumea politică

O listă cu bucluc
sau limita reformei

Reforma a intrat în linie dreaptă. Ne-a anunțat primul ministru și cum ar fi putut intra altfel decât printr-o listă de propuneri de lichidare a primelor societăți comerciale care ar afecta bugetul țării și așa destul de subțire. Lista a fost elaborată, presupunem, în urma unor pertinente studii de fezabilitate, de F.P.S. - și cuprindea zece întreprinderi, care împreună ar ronța din buget cam 7%.

Printre întreprinderile ce urmau a fi lichidate cel puțin trei sunt de interes național. Ne referim la S.A. Roman - Brașov și la rafinăriile Petromidia și Dărmănești. Dar, stupoare! Din declarațiile directorilor acestor societăți și ale altora reiese că susnumitele întreprinderi nu au nici o datorie la buget ba unele chiar au înregistrat profit. Salariații de la S.A. Roman au trecut la blocarea șoselei naționale, iar cei de la Petromidia au hotărât să vină să verse în fața sediului guvernului câteva tone de motorină.

Se știe ce a urmat. Primul ministru a alergat la Brașov să dezamorseze conflictul de la S.A. Roman. S-au găsit și comenzi pentru supraviețuirea uzinei. Ministerul Armatei și-a amintit că are un contract pentru câteva sute de autocamioane, la fel și Ministerul de Interne, autocamioane care, au declarat beneficiarii, nu sunt mai prețioase, tehnic, decât cele cu care sunt dotate forțele NATO. Așadar, se mai fabrică încă produse de înaltă tehnicitate în România.

În ceea ce privește rafinăria Petromidia, ea nu are decât datorii la bănci, contractate pentru reechipare, care, iată, a adus-o în rândul celor mai moderne și mai eficiente rafinării din lume și fără egal în sud-estul Europei. Datoria rafinăriei va fi stinsă, de altfel, într-un viitor apropiat când, prin contractele care se derulează își va mări producția, neavând vreun concurent serios pe întreg litoralul Mării Negre, fapt care face din ea un obiectiv strategic al României.

Atunci care sunt societățile care afectează bugetul național cu păcătoasele de procente de 7%, dacă acele zece, nominalizate pe buclucași listă, nu o face? F.P.S., prin vocea

președintelui său, Sorin Dumitriu, dă înapoi și declară că lista cu pricea era doar o ciornă, ba chiar un fragment dintr-o ciornă care cuprinde mai mult de 20-30 de întreprinderi cu hube. Noi ne îndoiim că întreaga listă, fie ea chiar în ciornă, cuprinde și alte societăți comerciale în stare de faliment. Desigur, ele au greutăți financiare, datorii la bănci, la RENEL, între ele, în parte, chiar în bună parte sunt afectate de blocajul financiar, dar nu datorită aruncării o societate productivă în stare de faliment, ci lipsa de comenzi.

Președintele Emil Constantinescu sublinia într-unul din deja prea multe sale discursuri că a fi un bun patriot, înseamnă să fi un bun manager. Iată ce așteptăm de la directorii societăților noastre, de la înalții funcționari de la FPS și nu în ultimul rând de la guvernanți: să fie buni manageri. Adevărata reformă nu înseamnă închiderea unităților industriale

asa zise nerentabile, ci găsirea unor piețe de desfacere pentru produsele respectivelor unități.

De altfel, nu cred că reprezentanții FMI și cei ai Băncii Mondiale cunosc realitățile economiei românești. Și una din realități, de care trebuie să se țină seama, mai mult decât de oricare alta, e că în cele mai multe cazuri, soarta unui oraș, chiar a unui ținut întreg depinde de întreprinderile mari.

Nu poți lăsa să moară orașe ca Galați sau Brașov, fiindcă ești un manager prost, fie că ești director sau ministru. Mai degrabă contribuie la reformă dându-ți demisia.

Reforma a început încă din anul '91, mai întâi cu liberalizarea prețurilor și cu devalorizarea monedei naționale. A continuat apoi cu o reducere drastică a subvențiilor și cu o falsă și ineficientă privatizare de masă, concomitent cu o altă beneficiă pentru fosta noastră clasă politică și managerială, pentru că acum, când o nouă clasă politică a venit la putere, marile întreprinderi să fie închise spre a fi prezervate capitaliștilor străini, românii, probabil, urmând să se mute în altă țară, dacă mai vor să supraviețuiască.

Nu cred că "Lista lui Ciorbea" poate să treacă mai departe decât de faza de ciornă. Realitatea nu poate fi modificată după liste fictive elaborate prin cabinete ministeriale. Cabinetul Ciorbea poate să-și piardă autoritatea prin insistență. Artă politică presupune cunoașterea limitei. Corpul social nu este o gospodărie avicolă. "Lista lui Ciorbea" arată că reforma și-a atins limita suportabilității. Dacă nu se va ține seama de această limită, există primejdie să apară contrareforma.

Constantin Radu-Maria

Liberalismul primitiv - baza legiurilor noastre actuale

Legea înstrăinării
pământului și viitorul
României

Legea pentru completarea legii nr. 35/1991, privind regimul investițiilor străine, modificată și republicată prin legea nr. 57/1993, stipulează dreptul guvernului (sau al FPS) de a vinde "terenuri necesare pentru realizarea obiectivului de activitate" unor societăți comerciale cu capital parțial sau integral străin - "pe toată durata existenței societăților" (cf. prezentării în Comerț, a textului modificat al legii de către Viorel Cataramă).

Legea 57/1993, deci, se referă la regimul investițiilor străine și la dreptul investitorilor străini care, în conformitate cu modificarea adusă la articolul 30, de către guvernul Ciorbea, se extinde asupra pământului, mai precis asupra "terenurilor necesare pentru realizarea obiectivului de activitate" realizarea obiectivului de activitate.

Legea acordă drepturi
investitorilor străini în
detrimentul celor autohtoni

Prin urmare, legea acordă drepturi unui corp de investitori, adică unui corp social, în aria de interese și de drepturi funcționale ale altui corp social, acela al agricultorilor, iar, dacă admitem vechea definiție care așeza pământul, adică solul și subsolul în proprietatea statului, atunci putem spune că noua lege vine în atingere directă cu dreptul său de proprietate asupra solului la scară națională. Prin urmare legea prevede trecerea pământului în posesia directă și necondiționată a unor investitori străini.

Așadar, sistemul de referință al acestei legi nu este dreptul funcțional al agrosistemului românesc, ci dreptul discreționar al unui sistem ideologic, sistemul liberal, care nu admite alte distincții și alte condiționări decât dreptul absolut al capitalului, independent de nevoi, indiferent la drepturile altor corpuri sociale și la considerații ca acelea privind frontierele naționale, stat, națiune etc. Încât această lege suspendă orice considerație națională și corporativă în fața unei unice și exclusive, aceea a libertății absolute a capitalului, care astfel ajunge să dispună, necondiționat, a) de activele unei corporații (mijloacele de producție sau capitalul fizic), b) de muncă, c) de pământ, d) de inteligență.

Legea 58/1991 crează o "națiune de salabiori". De la comunism la liberalismul distrugerii patriilor.

Legea 58/1991 reducea dreptul muncii la 15% din capital (ceea ce

înseamnă dreptul muncitorului care a lucrat câte 8 ore zilnic la 1,3 ore din timpul și produsul muncii sale zilnice, în raport cu întregul capital social al României, acumulate într-un astfel de interval).

Proportia muncii în repartiția mijloacilor de reformă este deci, de 1/6. Altfel spus, 5/6 din capitalul social este pus la dispoziția exclusivă a guvernului, care a hotărât, în lumina celor afirmate de premierul Ciorbea, să-l privatizeze prin "vânzare necondiționată" (și "la orice preț").

Legea 18/90 a fondului funciar, la rândul ei, a sărăcit țărani, căci le-a acordat bucăți răclete de pământ, păstrând la stat "parcul de unde" și astfel

a pregătit condițiile unei neobișnute moderne.

Lipsiți de mijloace de producție și de potențial biologic (stocul demografic al muncii rurale a fost lovit de comunism și astăzi de liberalism), țărani, atâția câți au supraviețuit telinostructurii comuniste, vor fi nevoiți să vândă tot și să devină, mai apoi, locuitorii viitoarelor slums-uri vilane, asemănătoare celor care înconjoară mai toate orașele lumii a treia. Prin urmare, legea 18 a părut că împroprietărește țărani, dar în realitate a dat o lovitură agrosistemului românesc, căci a creat cadrul distrugerii (jafului) proprietății de muncă țărănească, adică a patrimoniului CAP-urilor. Legea 35/91, modificată, vine și dă a doua lovitură agrosistemului românesc și statului-națiune care este, totodată, un stat-proprietar, nu doar un stat-garant, prin aceea că expune pământul unui regim de circulație transfrontalieră și transnațională, devreme ce de dreptul asupra terenurilor vor beneficia puternice corporații transnaționale care astfel vor avea posibilitatea să instaleze un regim de "enclave economice" și chiar "sociale", totale, înăuntrul cărora populație, teritoriu și mijloace de producție vor sta sub un control transnațional absolut. Statul va fi pierdut trei prerogative de apărare: a) a pământului, b) a populației (din aria respectului obiectiv economic), c) a muncii și minții (inteligenței) acelei populații.

(continuare în pag. 6)

Ilie Bădescu

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI

IDEOLOGIE ȘI
STRUCTURI COMUNISTE
ÎN ROMÂNIA

1987-1988

Aceste cărți nu pot lipsi din biblioteca dumneavoastră.

I.N.S.T. vă pune la dispoziție noi apariții editoriale cuprinzând documente, analize și mărturii care relevă tragicele momente ale luptei pentru supraviețuirea ființei naționale, în condițiile instituirii în România a totalitarismului comunist sovietizant.

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI

TOTALITARISMUL
DE DREAPTA ÎN ROMÂNIA

1989-1992

Pentru a le procura, trimiteți comenzile dvs. pe adresa I.N.S.T., str. Arh. Grigore Cerchez, nr. 16, sector 1, București, tel. 230.69.92; 230.61.14.

Puncte de vedere

Câtă putere are noua Putere?

A sosit și momentul în care ne putem răspunde la întrebarea: câtă putere are noua Putere? Și răspunsul este unul singur: nu prea are! Nu are putere de judecată; de organizare; de stabilire a priorităților; de reacție; de decizie. Cu alte cuvinte ne lovim de perpetua mediocritate românească. În plus, noua Putere continuă să-și moștenească endemica imobilitate, caracteristică cu care a venit pe această lume. Pe șleau, noua Putere n-a izbutit (și dă semne că nici nu va izbuti) să-i pună pe români la muncă. Dovezi? La tot pasul! Nici nu ne mai obosem a le enumera.

De ce toate acestea? Pentru că noua Putere nu s-a pregătit nici o secundă să vină la putere. S-a născut cu un program încropit "în vârful patului" și nu cu unul articulat pe computer, adică "bob numărat" - cum zice românul.

Oricare om care trăiește în țara noastră știe că în România suferința cea mai înfricoșătoare este foamea. Și că bogăția fundamentală a României este hrana. Exact de acest lucru nu este convinsă noua Putere. Cu aceasta ar trebui să încheiem orice considerație

despre noua Putere. Mai exact spus, desconsiderația.

Suntem ferm convinși că o astfel de Putere n-ar avea legitimitate să se mențină mai mult de o jumătate de oră. După care, ar trebui izgonită cu tot disprețul și cu toată mânia. Precum în Albania! Căci, - "cum adică?" - se poate întreba orice român: "- voi ați venit la putere și primul vostru gest este acela de a ne desăvârși exterminarea prin înfometare?"

Îi asigurăm pe noii aleși că dacă încă nu au fost asvârlți cu bățele de prin cabinete, acest noroc se datorează unui singur fapt: că nici guvernele de dinainte n-au știut face altceva, decât să ne înfometeze. Dacă acelea ar fi fost cât de cât mai de Doamne-ajută, acum domnul Constantinescu, cu echipa sa cu tot, ar fi fost trimis la plimbare. Dar cu cine să-i înlocuiești?

Și, acum, este momentul adevărului. Este momentul să amintim cel mai crud adevăr, pe care l-am rostit încă din 1992: *partidele istorice (și neistorice) declarate anti-comuniste tăcut, vă rugăm!* înaintea de a fi anticomuniste au fost anticompetente. Adică au fost născute de o ură viscerală împotriva persoanelor competente. Mai precis, nu și-au dorit în conducerea lor nici o persoană competentă. Au început și au rămas pe principiul "noi

și-ai noștri!", adică "noi, anticomuniști!". "Și-ai noștri! tot anticomuniști. N-a fost de ajuns. N-a fost principiu politic. N-a fost principiu științific. Moral? Nici atât!

Și, ceea ce până acum n-a putut vedea decât un ochi mai expert, mai... astăzi e vizibil pentru toată lumea. Astăzi vede oricine căpi bani face pielea unuia și altuia, precum domnul Diaconescu, astăzi vede oricine "câte prune are-n strajă" domnul Spineanu; astăzi știm bine câte dioptrii are domnul Ciorbea ș.a.m.d. De domnul ministru al agriculturii (nici nu ne-am oboșit să-i reținem numele) să nu mai vorbim!

În mod firesc, nătângia criminală de care a dat dovadă noua putere, omorând întâi porcii și apoi vânzându-i cui ar vrea să-i cumpere, această odioasă nesimțire ar fi fost sancționată cu darea afară a tuturor celor responsabili. Cum adică, domnilor mari "specialiști"? Cum adică? Nu era firesc să procedați invers? Adică, mai întâi și mai înainte de orice, să vindeți porcii țărănilor? Și numai apoi să sistați banii pentru hrana lor? Acesta este actul de descalificare totală și ireversibilă pe care vi l-ați semnat înainte de a vă așeza pe fotoliile parlamentare și ministeriale. Aceasta vă este legitimația de ageamii.

Al doilea aspect, ați ținut pușculița închisă și ne-ați întrebat cu șiretenie: "ghiciti, ce-avem noi aici? *Avem*

bună-voința Occidentului! - Ne-ați spus: *Occidentul, odată cu venirea noastră la putere, își va deschide punga cu dolari, ne vor deschide piețele de materii prime și tehnologie, ne vor deschide piețele de desfacere!*"

Ne-am bucurat, fiind siguri că Occidentul așa va și face. Că veți și să tratați cu acel Occident în așa fel încât să izbutim a ne îngrășa... V-a spus Occidentul să uciideți porcii, domnilor guvernanți? Credeți că, acum, după gestul pe care l-ați făcut, vă veți mai putea uita în ochii Occidentului? Credeți că Occidentul - care în mod sigur bănuia că-i veți cere tractoare și animale de rasă și seminte și îngrășăminte și insecticide, Occidentul care știe bine că românii mor de foame - s-ar fi gândit că dumneavoastră veți renunța la cele de mai sus? Și că în schimb, vă veți pune pe ucis porcii?

Așa ați început restructurarea agriculturii? Să înțelegem că tot așa veți începe și restructurarea industriei? Că veți ucide salariații ca să puteți restructura halele și fiarele? Probabil că așa gândiți: "decât să ia țărăni porcii pe nimica toată, mai bine să-i ucidem noi! Decât să fure de-alde Muregan, lei, mai bine-i devalorizăm noi definitiv!"

Așa da, strategie! Așa da, putere!

Constant Călinescu

Europa și națiunile ei

Primejdiile mondialismului pentru statul democrat

Filosofia indiană, prin vocea poetului și gânditorului Rabindranath Tagore, încerca, așa cum va spune Nichifor Crainic în prefața eseului din 1922 al lui Tagore, să dea "proportii universale aspirației la libertatea națională, confundând-o și unificând-o cu aspirația la libertatea și iubirea general omenească".

Păstrarea identității naționale în fața invaziei companiilor comerciale europene

Cu alte cuvinte, Tagore avea în vedere păstrarea milenară a identității etnice indiene, cu compunerile și recompunerile sale istorice, acuzând în munele *libertății universale și unității*, îndelunga traumă națională suferită de India, începând cu invazia Indo-europenilor și ulterior a europenilor, sub forma *companiilor comercial-financiare* în jurul anilor 1500. Avem în vedere companiile naționale olandeze, engleze, franceze, portugheze. Ele erau, în mizerie, forme ale economiei *transnaționale* care, evident, au eșuat în experiența dură a *colonialismelor* ce s-au declanșat ca forme ale egoismelor naționale, dar mai ales ale unei viziuni europeniste, Europă socotită ca centru al lumii civilizate în raport cu restul lumii.

Se conturează astfel o triadă socio-politică: naționalism-capitalism-internaționalism și presupunerea naționalismului (monarhic la început), drept cauză a tensiunilor dintre națiuni, acoperind astfel, de fapt, expansiunea economică a capitalismului anexat suportului ideologic internaționalist, oferit de filosofia "luminilor".

Structurile etnice existau ca experiențe organice ale istoriei și ale comunităților sociale.

În prima fază, internaționalismul luminist nu a putut ignora această evidență istorică și a preluat tutelarea procesului de consolidare a națiunilor prin suprastructura financiară și ideologică a *revoluțiilor "eliberatoare"*, contestând monarhiile prin ideile republicane, precum și creștinismul tradițional, catolic și ortodox mai ales, prin reformă și prin formele directe de emancipare și secularizare.

A fost prima încercare de universalizare a dezintegrării naționale și creștine sub tutela pseudoidealurilor de emancipare națională și statală (secolele XVIII-XIX). Cineva a considerat acest din urmă secol - de fapt întreaga perioadă - drept *epoca națiunilor*, considerând că le vor putea folosi în demersul internaționalist (prin platformele

ideologice ale modernizării). S-a dezvoltat o complicată *diplomatie* între mișcările naționale, la vedere, și dirijarea acestora, din umbra adevăratelor scopuri urmărite. Unii autori vorbesc de naționalismul de sorginte masonică, opus celui creștin, primul afirmându-se ca variante ale liberalismului, național în formă și internaționalist în conținut (ca să-l parafrazăm pe Titu Maiorescu). Creștinismul ortodox, fiind cel mai apropiat de valorile naționale, a fost, la rândul-i, sub acoperirea ideilor ecumenice, ținta numeroaselor consecințe ale acțiunii statelor naționale, a unor tensiuni care se cunoșc dar nu totdeauna pot fi justificate (forme panslaviste).

Catolicismul și Vaticanul, menținând primatul universalist, au respectat suveranitatea națională, chiar dacă s-au lăsat prinși în implicații conjuncturale nedorite, ale aceleiași diplomatie inspiratoare. Protestantismul și cu toate formele eminate din el a generat individualismul ce va susține statul național, dar a antrenat mecanismul liberalismului confesional, exacerbând tendința internaționalistă. Ne referim la marile curente religioase pentru a nu fi nevoiți, în acest spațiu limitat, să analizăm doctrine politice care au reflectat, timp de trei secole, această mișcare de idei.

Asaltul concertat asupra statului național și avantajarea expresă a federalizării

Secolul XX va însemna un nou asalt, cu mijloacele, cu experiența și cu tehnologiile existente, asupra concepției statului național, anexându-l ideologie, prin noile conceptualizări ale revoluției mondiale și ale suportului politicii democratice. În cadrul revoluției comuniste a marxismului, se formulează așa zisa "rezolvare a problemei naționale" cu strategiile teoretice și politice-statale. O nouă formă, mai tranșantă, este aceea de *federalizare* a uniunilor de tip sovietic, de asemenea, formată sub raport juridic internațional, dar radicalizată față de conținutul ei național și creștin. Aceste realități sunt substituite ideologic de un "democratism" revoluționar, de un asecism agresiv și explicit, de practici represive pentru diminuarea sau anihilarea suveranității și identității prin exterminarea mișcărilor naționaliste (ca dușmani de clasă), prin deportări de popoare întregi sau de populații din teritoriile proprii sau ocupate, prin reprimarea mișcărilor de rezistență și a reprezentanților acestora. Asistăm la transformarea întregii regiuni centrale și est-europene în "lagăr socialist" după 1944 și conexiunea cu alte state ale

lumii cu același regim totalitar. Rămânând în spațiul european, vom constata că și în țările acestui lagăr, precum și în partidele comuniste conducătoare, au avut loc forme de rezistență față de centralismul moscovit și forme de revendicare, în grade minime dar diferite, a unei evasautonomii a popoarelor din cadrul fostei U.R.S.S., dar mai ales din țările est europene, oferite de aliații învingători, noului "lagăr" sovietic, după 1944. Mezialanțele capitalist-socialiste aveau ca temei "lupta antifascistă", internaționalismele celor două locuri și justificarea democratică înțeleasă marxist sau exclusiv capitalist. "Cortina de fier" mi s-a radicalizat fiindcă au fost create suficiente punți de "cooperare" (de unde și ideea ulterioară de parteneriat), toate internaționale, internaționaliste, transnaționale.

Popoarele subjugate din Europa au reacționat în fel și chip (insurrecții, reformism) toate invocând identitatea națională și respectarea drepturilor omului, ca strategie de condiționare, mai mult sau mai puțin formală, a popoarelor subjugate. De fapt, era o luptă pentru hegemonie, a două orientări internaționaliste ce-și disputau formele explicite sau implicite de înțelegere, cele comuniste lăsând loc unor manifestări de evasautonomie, prin crearea comunismului cu "fața umană" respectând condițiile "specificului local". El s-a numit, impropriu, naționalismul de sorginte comunistă, o inadvertență conceptuală și terminologică. Dovadă că a apărut o orientare *eurocomunism* a comunismului internaționalist ca variantă tot europeană. Conflictul chinez-sovietic a fost o altă variantă pentru o Chină a chinezilor (după cum existase și varianta "America a americanilor"). Avea loc o resurrecție națională, pe alte două direcții: *anticomunistă*, generând statele cu regim fascist și mai apoi nazist (din prima linie) și, cele asociate internaționalismului democrat, mai mult sau mai puțin *conservator* și care au adoptat o politică mai mult decât circumstanțială (peste 70 de ani) cu regimurile comuniste sau socialiste. Toate s-au dorit să rămână state naționale ceea ce a determinat și o a treia direcție, a statelor rezultate din lupta anticolonială, rămânând fie nealinate, pro forma, fie subordonate celor două internaționalisme.

Ideea națională a rămas, după cum se știe, și în secolul XX, o realitate istorică, etnică și geopolitică, polarizată prin sisteme de civilizație, de cultură și religie diferite.

Europa actuală se caracterizează ca un spațiu geostrategic în care statele naționale, vechi sau nu, sunt redistribuite,

înainte de toate prin forța exercitată de cele două internaționalisme, pe care le despart interese mai mult sau mai puțin rezolvabile, dar le unesc scopuri care transgresează suveranitatea și independența efectivă a statelor naționale europene (a se vedea marile înțelegeri ale celor două diplomații, de la Yalta, Malta și Helsinki).

Statele europene se diferențiază după regimurile care încurajează cele trei forme de naționalism: liberal, creștin și comunist.

New Age sau mondialismul agresiv în acțiune

În fața acestei mișcări, în care Europa (cu toate instanțele sale unionale și federative, estimate până la Urals sau nu și cu un calendar al integrărilor) redistribuie apartenențele, gradul de redicere sau anihilare a suveranității și independenței statului, precum și statutul de piață pentru absorbția produselor și serviciilor sau pentru exportul prioritar și de politică investițională precumpănitoare și necondiționată, în statele naționale de rangul II sau chiar III (subdezvoltate).

Sistemele economice "mondo", vor reprima simțitor capacitatea și inițiativa productivă în favoarea statelor exportatoare de "consum".

Mai mult chiar, modelul european ca și toate modelele regionale de același tip, și subordonate mondialismului, reprime (psihanalitic vorbind) capacitățile națiunilor la o dezvoltare organică a componentelor sale, cu promisiunea incertă că, pierzând integritatea națională, vor primi, cu timpul, *un loc periferic, între egali periferici*. De pildă, chiar și experiența multinațională sau inter-națiuni este dezavuată pentru a face loc unui triunghi mondial de putere.

Există totuși o soluție, o alternativă în actuala strategie mondială în care statele naționale să-și păstreze organicitatea și istoricitatea lor? Să nu fie dizolvate într-o vagă "identitate" pe care unii specialiști, o văd a fi numai culturală? Poate salva identitatea culturală și ființa națională a popoarelor? În istorie sunt astfel de exemple: India, China, Israelul și-a.

Problema este că, în noile strategii, presiunile vor fi incalculabil mai mari decât cele care au acționat în cursul timpului, din partea unor state naționale asupra altora. În viitor se va exercita *presiunea unei lumi* asupra *fiecărei entități naționale*. Noi optăm pentru păstrarea statelor naționale democratice.

Paul Caravia

Legea înstrăinării pământului și viitorul României

continuare din pag. 3

Sisteme ideologice și legiuri. Esența pur ideologică a reformei.

Ca să înțelegem mai bine caracterul legii 57/93 (modificată la art. 30) să invocăm ideile axiale de sociologia legiurilor (a unui sistem de legiuri, în general). Această știință, care-și are un pivot în sociologia lui E. Durkheim, ne spune că legiurile se fac prin raportare directă la următoarele sisteme posibile de referință: a) un sistem ideologic; b) interesele unui grup oligarhic; c) dreptul funcțional (așa-numitul "drept restitutiv" sau corporativ în definiția lui Durkheim); d) dreptul represiv. Dreptul represiv este acea parte a dreptului în care sunt transpuse exigențele conservării ființei spirituale a unei societăți, adică normele de integritate, solidaritate și de autonomie ale acelei societăți.

În sensul acesta, în societățile credincioase, manifestările antiteiste (sau ateiste) sunt uocote "sacrilegii" și atie la ființa spirituală cea mai adâncă și mai intimă a unei comunități și, ca atare, se pedepsește drastic, nemilos. Excomunicările, afurisenia etc. sunt formele unei asemenea pedepse.

Dreptul funcțional sau restitutiv definește condițiile optime pentru afirmarea unui corp profesional și a intereselor acestuia. El statuează îndreptățirea acestui corp de a dispune (ținând seama de celelalte corpuri profesionale) de orice decizie în legătură cu posesiunile sale, cu gestionarea activităților sale și cu circulația bunurilor sale.

Legea 57/91, așadar, este modificată spre a da îndreptățire și deci spre a satisface exigențele unui sistem ideologic, sistemul liberal, care cere libertăți absolute pentru capital, astfel că acestea devin condiționări ferme și exclusive pentru ceilalți factori ai existenței colective: a) statul, b) munca, c) populația, d) pământul, e) inteligența, f) sufletul. Problema legitimității acestei legi începe de aici, adică de la întrebarea referitoare la temeiul ei. Direct formulată, această problemă îmbracă expresia acestei întrebări: este legitimă o lege care

îndreptățește un sistem ideologic încălcând principiul dreptului funcțional? Să reținem, deocamdată, că această lege se încadrează într-un pachet de legi care ar urma să creeze libertăți absolute capitalului (mai ales celui străin) chiar dacă aceste libertăți aduc atingeri grave drepturilor funcționale ale marilor corpuri sociale și profesionale românești. O reformă care se face într-o ignorare totală a acestor corpuri, adică a principiilor dreptului funcțional, dar într-o obediență totală față de un sistem ideologic, în cazul acesta, cel liberalist extrem, este o reformă neorganică, adică una care subînțelege reducționist prin societatea reală o societate a schimbului generalizat, deci de capitaliști, în care fiecare are ceva de "vândut" sau de "cumpărat" și, ca atare, este interesat să practice schimbul în condiții de libertate absolută și necondiționată.

Aceștia sunt indivizii descriși de sistemele liberale și de teoriile "societății civile". "Societatea civilă" are la bază modelul spencerian al "solidarității contractuale", în vederile cărora toți membrii societății sunt părți în contracte felurite și contractualismul acesta este tocmai baza solidarității sociale și deci a societății civile. E. Durkheim, însă, a demonstrat că societatea este, în esența ei, nu una a "indivizilor aritmetici", care calculează și speculează contracte (adică fac combinații contractualiste), ci una a "corpurilor profesionale" legate între ele prin legături funcționale, care-și găsesc reflectarea în dreptul funcțional sau restitutiv. Solidaritatea bazată pe legături funcționale care-și găsesc expresia în dreptul funcțional, este o solidaritate organică și este diferită de cea contractuală.

Enclavele transnaționale în lumina modificării legii 35/91

În consecință, legile sunt legitime în temeiul dreptului organic sau funcțional și al solidarității organice, nu în temeiul solidarității contractuale și al dreptului contractual, care este doar instrumentul și expresia de la suprafață ale unei

legitimități mai adânci, aceea a solidarității organice a corpurilor profesionale create de diviziunea muncii sociale.

Pentru a fi legitime, legiurile trebuie să definească în forme pozitive sfera și condițiile de afirmare a drepturilor funcționale ale corpurilor. Prin urmare, legea 57/91 izvorăște din concepția contractualistă și servește sistemul ideologic liberal-universalist, nici măcar sistemul liberal-național. Ea furnizează ultima condiție de constituire a enclavelor civice transnaționale în interiorul statului național, după ce le-a garantat pe celelalte: vânzarea necondiționată a posesiunilor corporative (deci a capitalului fizic) și reducerea corpurilor de muncă la o fracțiune de 15% din valoarea acumulată a muncii lor, ceea ce transformă munca națională în muncă salarizată. Un lucrător care dispune de numai 1.3 ore din cele 8 ore de lucru zilnic este de fapt, un salarior.

Lege și reformă pentru o "altă ideologie" sau pentru popor?

Prin reforma prezentă, rețenută de strategia de reformă a Convenției Democratice, așadar, se face dreptate sistemului ideologic nu poporului român. "Este o vorbă, scria Eminescu la "Timpul" că "apa trece pietrele râmân". La noi ca la nimenea, la noi poporul trece, sistemele râmân". O reformă și o lege ca aceasta, adoptate spre a sluji un sistem ideologic, nu un popor, este un fenomen cunoscut de noi. S-a mai făcut lucrul acesta în slujba primului liberalism, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, s-a făcut, apoi, la o scară înspăimântătoare, în cadrul și în slujba sistemului comunist.

Se face azi în slujba sistemului liberal fără granițe și a capitalului fără specie, între libertatea absolută a sistemului ideologic liberal și cu îngrădirile totale, complete, ale poporului român.

Aceasta este și esența modificării aduse la legea 57/91, aceasta este esența întregii reforme cu care a venit la guvernare C.D.-ul și guvernul Ciorbea. Reforma este neorganică și deci se așază în continuitatea fazelor ei anterioare - fesenistă și pedeseristă - și se pune în slujba unui sistem ideologic, nu în slujba poporului român. Legitimătatea ei este una

ideologică și nicidecum una națională. Prin urmare ea nu poate fi denumită reformă națională. Prin amploarea efectelor de expropriere ea se aseamănă cu reformele comuniste, iar prin libertățile universale (căci suspendă orice considerente de ordin național) pe care le acordă capitalului străin (și parțial celui autohton), se aseamănă cu toate reformele liberalismului primitiv.

Tipul acesta de reformă comunisto-liberalistă nu poate pretinde recunoașterea și receptarea poporului român. Ea poate fi impusă, dar nu poate fi legitimată.

Toată zarva pe care o face acum PDSR-ul (ca partid al opoziției) ar fi comică, dacă n-ar acoperi și o față tragică a lucrurilor. În fapt, PDSR-ul a promovat aceeași Reformă (bazată tot pe legea 58/91) neorganică și antinațională, doar că atunci, fiind la guvernare și-a promovat odată cu reforma și interesele grupului oligarhic pe care astăzi îl anihilează noua grupare (oligarhică și ea).

Să reținem, în final, că legea 57/93, modificată va permite nașterea "economilor enclave". Ca să înțelegem lucrul acesta, să ne amintim că o platformă industrială poate crea, în jurul ei, un oraș. Toate aceste terenuri, așadar, pot deveni proprietatea unei "societăți comerciale" private, căci legea spune clar că pot fi vândute (și deci cumpărate) "terenurile necesare pentru realizarea obiectivului de activitate". Ce sferă are această noțiune? Include ea și terenurile orașelor-dormitor, pe care vor fi clădite blocurile celor 40-50 000 de familii adunate de procesul industrial în cadrul acelei platforme?

Fără îndoială, căci acea platformă nu poate funcționa fără muncitori. Ar avea incuviințarea juridică proprietarul să acorde drept de construcție pe terenurile lui așezămintelor de cult? Ar putea reface dreptul de construcție altora? Fără îndoială, lăta dar, cum, legea aceasta poate crea enclave asemănătoare "lagărelor ideologice", adică "medii concentraționale".

Proprietarul investitor nu va îngrădi libertatea religioasă, culturală a nimănui dar nu va acorda drepturi de edificii pe terenurile lui acelor biserici și grupări culturale care nu susțin sistemul său ideologic. Primejdia acestei legi, așadar, este mult mai mare decât ne lasă efectele ei economice imediate să înțelegem. Ea modifică în chip radical viitorul organic (și deci predictibil) al României. Ea poate crea premisele devierii întregii societăți a destinului nostru național. Fiindcă, în cinda aparențelor, marii capitaliști slujesc anumite sisteme ideologice, religioase și culturale. Ei nu sunt cetățenii unei republici savante universale. Ei sunt purtătorii unei "religii", ai unei "patrii", ai unei "culturi", care nu sunt religie ortodoxă, patria românilor și cultura națională românească, decât cu totul întâmplător și înalt improbabil.

Va urma.

Ilie Bădescu

Homo politicus

Eseu politic

Mistificare și delațiune

Peripețiile unui "convocat"

(urmărire din nr. trecut)

Am văzut, în precedentele eseuri că politica comunismului a făcut cu putință perfecționarea unui iariș mecanic bazat pe mistificarea istoriei sociale și politice, prin "monismul" revoluționar de clasă, cu "etapa" de dezvoltare a întregii lumi (deci "mondială") și prin practicile delațiunii, fiind la instaurarea supravegherii totale și la desființarea acestui mecanism, la seara comunităților sociale. Aceste două obiective le găsim în orice organizare de tip socialist manifestate în timpul revoluțiilor de la 1789, 1848. Comuna din Paris, Cercurile revoluționare socialiste și anarhiste descrise de Dostoievski, din Occident, din Rusia ori din Asia, de la Marx la Sartre și Mao.

Comunismul a încercat să colectivizeze indivizii, mentalități și națiuni.

Propensiunea socialismului și comunismului a colapsat, și nu întâmplător, în secolele XIX și XX, cu perioada emancipării statelor naționale în condițiile modernizării acestora.

Națiunile trebuie să se dizolve în "statul mondial"

Orientări, deopotrivă internaționaliste, au căutat să lichideze națiunile, considerate ca obstacole în calea unei hegemonii exclusive și să diminueze, până la anihilare, viața religioasă a lumii, obstacol milenar al procesului de lămurire. Au fost folosite două căi importante arhiștute:

1. Acțiunile unei rețele mondiale, cu o față oficializată și cu alta ascunsă, păstrând cu strâncenie secretul activităților. În polidra liniilor diferite de organizare și descendență rituală, este condusă, chiar în cazul paradigmei rețelelor cu poli diferiți de putere, de către o conducere supranatională, cosmopolită, tot piramidală, și care își exercită, cu prioritate, influența și subordonarea filialelor.

Ele au penetrat, în cursul ultimelor trei secole, conducerea formale sau informale ale statelor naționale (unele chiar de la nașterea lor post renascentistă). Structurile oligarhice, monarhice sau republicane au fost puternic penetrate.

2. Ieșirea la luptă deschisă, preluând, prin lovitură de palat, insurjecții sau "revoluții", conducerea politică și a tuturor instituțiilor statale, conștinându-le într-o rețea formală, oficială, generând regimuri totalitare prin partide unice. Este cazul statelor comuniste, socialiste sau inspirate de acestea (să nu uităm debutul partidului nazist și maoist) conștinute de asemenea la rețele sau "axe" internaționaliste și care nu mascau, adeseori, scopuri coloniale, imperialiste, de "sătelizare" chiar asupra structurilor democrat-capitaliste.

În ambele variante, statele naționale erau determinate, prin cele mai obscure metode de mistificare, să renunțe, treptat, la prerogativele suveranității, de facto și chiar de jure.

Statele fasciste au opus rezistență, ideologic cel puțin, față de obstrucționarea

statălității proprii sau a propriilor velenități expansioniste (singura notă comună între regimurile de orientare internaționalistă, indiferent de standardele folosite). Sunt acele tendințe formate cu particula "pan" (panslavism, pan etc., etc.). Este de observat că ambele strategii menționate, mai puțin fascismul și nazismul, au folosit chiar suportul ideologic al democrației. Mișcările naționale, rămase în afara acestor orbite, putine câte or fi fost sau sunt, au criticat democrația, nu cu doctrină în sine, ci cu practică inconsecventă prin obediențele pe care le girau.

Trăsăturile comune ale strategiilor folosite de rețelele internaționaliste și mai nou mondialiste, sunt univoc orientate, față de subsidiaritatea unor teorii și strategii sofisticate contra națiunilor și valorilor tradiționale.

30.XI.1986

Scrisoare adresată domnului Caravia, la București, 30.XI.1986

Domnule Caravia, am primit cu plăcere scrisoarea dumneavoastră din 25.XI.1986, în care mă rugați să vă scriu câteva rânduri. Am încercat să fac acest lucru, dar am rămas cu impresia că nu am reușit să vă scriu nimic deosebit. Am încercat să vă scriu despre viața mea, dar am rămas cu impresia că nu am reușit să vă scriu nimic deosebit. Am încercat să vă scriu despre viața mea, dar am rămas cu impresia că nu am reușit să vă scriu nimic deosebit.

Obiectivele New-Age

New Age-ul trebuie, de pildă, să producă o criză mondială a ideii naționale și a religiei. Cred că și criza ONU exprimă această tendință, deoarece ar fi fost constituită pe strategia primei Yaltă, cu prea multă autonomie națională și nu pe cele două Yaltă care au urmat, la destul de scurt timp al sfârșitului de secol XX (Malta și Helsinki).

Statele naționale mici, cu pseudo-oligarhii locale, parohiale (provinciale sau tribale - "nașii") sunt așupite unui tratament mai nou, al rețelelor regionale sau mai vechilor Uniunii, alinute și a monitorizate oficial și cine poate crede că nu și cu ajutorul fantasmelor rețele, folosite înainte și acum, ca organizații internaționale mascate, informative, cu programe seducătoare, financiare, militare informatice, parteneriale, transnaționale, transfrontaliere sau altele asemenea premise pentru federalizări și uniuni monetaie.

Creșterea în tradițiile culturale europene susțin considerată călău constatăm încrâncenata luptă dusă pentru extinderea hegemoniei celor două strategii în spațiul asiatic și în Pacific, mai rezistentă decât tradiționalele state naționale europene. Confucius să fi fost oare mai convingător decât Descartes? Susțin, de asemenea, conștinți de diviziunea, încă teoretică, a lui Huntington, între Europa

ortodoxă (slavă - de la Tynbee citire) și cea catolică - protestantă a Occidentului. Oare profesorul Huntington nu știe că vechea dispută Occident-Orient a fost trecută în umbră de când cele două mari strategii internaționaliste se ocupă activ de ecumenismul ca ideologie, și nu cu "fidelitate" într-o credință? Cum, lumea grecească și romană, care au stat la temelie, la geneza Europei creștine, au devenit azi zone marginale de cultură și civilizație? Sau trebuie să înțelegem că este noua strategie a Multei și a naționalei capitale Helsinki? Nu trebuie aici să trecem la dispute care, în paradigma New Age, au locul lor stabilit.

Soarta statelor mici

30.XI.1986

Stimate și iubite Domnule Caravia,

Vă mulțumesc atât pentru revista trimisă, cât și - mai ales - pentru căndurile D-voastră atât de generoase. Mă impresionat în ale un simț înțelegerea pe care o arătați față de încercarea mea de a vorbi alfel în legătură cu gândul că "măsurarea noastră istorică" stă numai în opere antice. Ori de câte ori o spun sunt acuzat de "elitism". Dar, ce pot face, de vreme ce zăd, ca și D-voastră, că nu putem fi decât un stat cultural și că simpla cultură de masă nu califică o națiune?

Aș fi bucuros să vă am oaspete pentru discuțiile mele de seară, oricând la Păltinș, unde stau ca și permanent. Cel mai bine ar fi după lunărie, când se încheie sezonul de iarnă. Dar pot spera?

M-a bucurat traducerea din R.R. (Revue Roumaine). Poate prin bunăvoința D-voastră, voi cere cândva traducătorului să-mi redea (contra plată) un text mai amplu în l. franceză.

Cu la fel de caldă încredere,

al D-voastră, sincer,
Constantin Noica

Să revenim la prima Yaltă

Majoritatea poporului român (aga "tribal" cum era) și-a dovedit rezistența anticomunistă ca și în alte țări, catolice sau ortodoxe față de hotărârile celor două orientări internaționaliste, în pofida neînțelegerilor axate mai mult pe strategii și pe interese "pan" (economice, teritoriale, de jurisdicție și obediență). Prima strategie anunțată a fost anihilată de cea de a doua, prin actul cedării țărilor catolice și ortodoxe, internaționalismului comunist. Eu eram membru al YMKA, directorul general și medical (azi în SUA) care ne-a scos pașapoartele necesare deplasării delegației noastre la primul Congres Mondial pentru Pace de la Oslo, din cadrul Consiliului Mondial al Bisericii (vă amintiți, domnule doctor, disperarea în care vă aflați când eram transportați, în aceeași după, în ianuarie 1950, de la Ministerul de Interne la Jilava!) de ce a fost desființată YMKA în 1948? De ce a fost arestat directorul general? Sper că pentru lupta anticomunistă, dar fiecare dintre noi, școlidni de tratament "umanitar", eram pentru idei diferite chiar dacă, atunci, mișcarea anticomunistă (termen evident generic) ne-a lovit și s-a lovit demotivată.

Începu "războiul rece", dar nu erau să se distrugă, la "cald" cele două internaționalisme. Vă amintiți, domnule doctor, cine a interzis plecarea delegației

noastră, în iulie 1947, la câteva zile de la preluarea Externelor de către Ana Pauker? Sper că n-ai uitat cum tremurați fizic (nu la figură) îngroziți de perspectiva condamnării dumneavoastră la moarte?

Au fost și excepții, de pildă am stat cu unii comunisti, scriitorul Meliusz din conducerea MADOS, un om onest în convingerile lui, nu tot atât cât unii dintre securiști sărbi de la Timișoara, care se întâlneau acolo, apronpe "îngroșiți", cu cei îngroșiți de ei la anchetele din arestul de pe Bega.

Cu alte cuvinte, am acceptat "condiția" de a intra în închisoare (era iminentă fiindcă în 1949, după arestările ce se făceau lent, chiar în incinta Universității din București, ghim ce ne aștepta).

După arestările din 15 mai 1948, când am scăpat din locuința unde ce fusese "ridicată" în cursul nopții pentru a ne călta "pe noi", am continuat reorganizările studenților din București până la arestare (tot din facultate). Am intrat deci în primul cerc al torturilor, în două etape majore (mai întâi și după proces) cu să ajung în al doilea cerc, al torturilor reeducării.

Iată, am în față, textul original (document) tipărit în "Sfina politici" nr. 36, 1966, scris în februarie 1957 la R. Sărat, când autorul cerea elementa partidului și scria: "... am fost ales deputat în Sovietul Suprem al URSS, ... maior și decorat în armata sovietică (subl. ns.).

Am participat la reeducarea prizonierilor, la crearea cadrelor pentru mișcare revoluționară (s-a păstrat exprimarea originală, subl. rev.) ... și apoi pentru a folosi pentru eliberarea clasei muncitoare" (p. 30). Mai apoi: "Se

știe cum am luptat cu succes pentru înfrângerea între români și unguri în Ardealul de nord și am reușit prin UPM (organizația maghiară a. ns.) să stragem masele țărănești și mici burgheze, de naționalitate maghiară în jurul partidului ... Arată că s-a opus planului Marshall ... în lupta de demarșare (subl. ns.) a imperialiștilor lui Tito ... Iată termenii de "reeducare" folosiți contra ostașilor români, în lagăre, și știm de la colegii lui ce metode au fost folosite. Apoi au devenit "cadre de judecări" ale noii armate, sovietizate. Oare nu au devenit delatori? Oare, Horia Sima l-a "îndrumat" să facă "reeducarea", cum probabil tot el le-a transmis ordine de reeducare și învâșilor chinezi, și în Vietnam, contra ostașilor americani (înțorși acasă cu "crecerile spălate și stoarse" de capitalism) Iată un exemplu în plus din numeroasele ce vor mai fi date, cum că partidul comunist a fost cel care a inițiat, oriunde ar avea loc asemenea orori umane, de la reprimare, la torturile monstruoase și până la tratamente spitalicești (eu am ieșit, după 3 luni, din infirmeria Gherlei, cu vânta zdrobită, cu o frică ce o păstrez și azi, cu neputința de a vorbi și cu memoria strivită).

Nu mai o întâmplare a făcut ca restul deținuților politici să nu cunoască metoda

Paul Caravia

(continuare în pag. 8)

Mistificare și delațiune

continuare din pag. 7

tovarășului V. Luca. Delațiunea s-a întins, acoperită de un secret furibund, în închisori și s-a ajuns la "reeducarea de catifea" a intelectualilor din Aiud. Se spune că fără torturi, cum ne-a fost dat nouă, studenților și elevilor, dar nu se arată ce umări îngrozitoare avea actul de neacceptare a reeducării de catifea din 1960. Eu nu-i condamni nici pe aceștia, pe toți cei care au și ajuns înfrunți după au grei (pentru unii) de închisoare, de "zărce", de Canal, de mină. Eu condamni, unan dar și de astă dată, pe cei care nu numai că n-au fost închiși, "beneficiind" de o nenorocită de libertate, nu se știe cum, și-au permis să câștige sume de bani oricum nefelicite, *renditând* nu numai suferințele de neînchipuit pentru o lume normală ci *denaturând*, cu bună știință, în conștiință de conștiință, "condițiile" pe care n-au avut nici măcar demnitatea să-i cante și să-i asculte pe cei incriminați. Și asta pentru că au văzut că nu au intențat procesele curențide.

Oare, mă întreb, a cui este necinstea mai urâtătoare? A celor care au murat în "cercul delațiunii", într-o țară care era transformată într-un câmp concentrațional, sau a celor care au beneficiat de o libertate, cred, proastă (știm de apăsarea acelei Securități, nici sună în altă parte), dar care își permit să jignescă pînă și memoria unui Noica. (Șteia sau Eliade. Probabil că va veni și vrămaea lui Eugen Ionescu, înmormântat ortodox, radical periferic) și a lui Curan, parcă și el probodit, cu tot nihilismul, probabil acceptat, prins și ei noi (păstrând proporția) între chingile a două strategii internaționaliste capabile să te "spele de păcate" (vezi și Cartea Albă a Securității) sau să te afunde pe veci pentru că ai fost

comunist lucid, de la 18 ani, din 1944, acceptând închisoarea și tortura, iar mai apoi, cînd ai riscat desprinderea din cercul delațiunii în anii în care încă se risca în închisoare.

În 1984, întors din SUA, operat, am fost chemat să țin o conferință unor specialiști din instituțiile de cultură bucureștene și ulterior am aflat că fostul director al ARLUS-ului a sesizat "organele" și numai intervenția organizatorului, fostul director al Casei de creație, prof. Ianculescu, plecat dintre noi, chemat să dea socoteală cu membru PCR, m-a salvat, salvându-se totodată. Culpă? De ce am înălțat, în mod "pozitiv", aspectele culturale din SUA. Este lesne să înțelegem de ce alți oameni de cultură plecau în străinătate, țineau acolo conferințe, și reveneau fără nici o reperuștină. Oare nu erau "convocați" pentru a da "nota" corespunzătoare privind prietenii întâlniți sau despre alte sarcini îndeplinite sau nu? Și eram și dizidenți. M-am dus după 1984 la Centrul Cultural SUA să solicit revista "Sinteza" care mi-mi mai venea "prin poștă", apelând la o prietenă bibliotecară (fata poetului Adrian Maniu). Cînd am dat colțul pe Batigă am fost oprit de un plutonier major în manta de milizie, aflat "în zonă". M-a identificat rostind tare datele de pe buletinul meu de identitate, ca și cînd nu putea să citească fără să "vorbească".

Pentru a se înțelege cât de controlați eram atunci fostu "convocați" m-am gândit să scriu despre unele cărți apărute prețit pentru a menține memoria trează asupra culturii noastre. Am scris din 1984, la "România Literară", dar și înainte și la "Satra", "Astra", "Rămuri" sau "Revue Romanine" (la aceasta

din urmă sub oblăduirea prietenului meu, azi redactor șef al "Noii Reviste Române"). Am scris despre Noica. Mi-a răspuns cu amabilitate-i cunoscută. N-am socotit, din 1979, cînd li trimiteam cele scrise, pînă prin 1987-1988, cînd se înteeau măsurile "operative" să-l vizitez la Păltiniș și să răspund astfel, deselor sale invitații. Mi-a fost teamă, acesta-i cuvîntul, să nu fiu "convocat" prin adresa executivă, să declar ce am vorbit sau să "declare" *medul sîn de vină*, din interior, din exterior. Se rătăciseră unele scrisori de ale mele, despre care, nici azi nu știu cine le-a "moștenit". Erau mesaje foarte laconice. Să nu uităm că pe cît se accepta "fenomenul Noica" să curgă, pe atît se amplificau "ocourile înregistrate" și cenzurate. Nu m-am dus să-l cîmosec, dar am crezut necesar să scriu, pentru a întregi climatul cultural din țară, chiar cu riscul concesiilor ce deveniseră imperioase în universul controlat de PCR și de organele lui. Și cînd aud astăzi, că unii eroi (a se înțelege scriitori) își pătrun rectitudinea sub oblăduirea conacului de la Comana al vice-premierului PCR, Gogu Rădulescu! Păi cum să nu-ți păstrezi rectitudinea, cînd nimeni nu te întreba dacă binevoiești să-ți păstrezi sau nu? Își amintește redactorul șef al unei direcții a revistei - magazin "AS" în ce condiții și în ce postură fiind m-a "invitat" să vorbesc, la Uniunea Scriitorilor, foștilor proletcultiști, despre cultură și eu le-am vorbit despre metafizică spre stupefacția vicepreședintelui Nicolae Măruțanu? Și cine și-a lăsat răspunderea pentru dragălașenia ei de a-mi publica interviul cu Anton Dumitriu în "Viața Românească" (nr. 12-1987) despre "Adevărurile discutabile"? Se strecură omul. Evident multe argumente, mai ales de ordin teoretic, care fac din om o ființă cu mult mai puternică decît apăsă la prima vedere, în orice caz mai aproape de ceea ce grecii numeau o *ființă divină* (se referea

logicianul la ceea ce apărea atunci ca "supranormal"). Se poate nega oare că așa zisele devieri ce se publicau de la acea vreme, chiar și ale mele, nu aveau avizul unei "reorientări" a propagandei PCR? Ar fi apărut ele dacă nu era vorba de așa ceva? Fostul sau actualul redactor (șef) al revistei "Astra" mi-și amintește cînd directorul Drăgan, "fostul șef al propagandei PCR - Brașov", i-a cerut expres să nu mă mai publice? Trebuie să public scrisori din redacție? Și totuși, după '89, ei avea să publice, cu nensalanță, că eu insistam să fiu publicat! Să punem poate, scrisorile pe masă? Nu știu de ce fratele dămitale, mi-a internat la sanatoriul din Predeal unde era director? Poate că mi se va răspunde: "vezi băiete că erai nebun!" Da! Eram o "vacă nebună" ca atîtea aste de mii din țara asta în care "n-a existat rezistență", "mămăliga nu exploda", nu erau "occidentali". A propoz, de ce nu se republică "scrisoarea către un tânăr din Occident" a, de-acum *contestatului* C. Noica? (Nu traim azi ceea ce "nedusul prin lăune" spunea atunci?)

Vom publica, sper, cîrind, tot *Dictionarul cărților interzise din 1945-1989* la care lucrez în cadrul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului. Mi-a fost *cenzurată*, ca mai puțin de un an în urmă, de direcția "cultură" din TVR o emisiune de o oră, montată și interzisă cu 120 de minute înainte de a intra în emisie. S-a pierit și cîșeta! Directorul a rămas.

Și toate acestea pentru că ideea națională și creștină, a fost și este prinsă în cleștele "catifelat" sau "inventat" al obsesiilor, chipurile vindicative. Să fii pe pace! India, Israelul și China și înmormântarea să zicem, n-au reușit mîntuirea țării să fi fost structurați în istoria lor etnică, azi națională, cu toate valorile internaționaliste. Așa, după cum suntem fiecare dintr-o "familie" de milenii.

Va urma.

Lumea românească acum ... 150 de ani

Încrederea ce a pus obștea în persoana înfrățitorilor ce și-a ales ca să o reprezinte în cinstita Obștească Adunare a fost îndestulată mai presus de orice nădejde, în seanca de la 11 ale curgătoareii luni. Măria Sa preafălnătatul nostru domn, privind cu părintească duloie asupra ticăloasei soarte a robilor și dorind a lor slobozire și "întupare în marea familie omenească, a căruia ei erau pînă acum parte numai cu numele și după asemănarea chipului, a trimis în cercetarea Cinstitei Adunări un proiect asupra desrobirii tuturor țiganilor [N.N. cîrui încă nu apăsăseră!], însă: ai sfintei Mitropolii, ai Episcopilor, ai tuturor mănăstirilor, schiturilor, metoayelor și ai oricărui așezământ public, acum îndată; iar a țiganilor particularilor prin treptată răscumpărare de către Stăpînire, la întâmplare de a se vinde, și spre acest sfârșit s-au dat atît fondurile cele de mai nainte hotărâte pentru acestu, cît și capitația celor acum desrobiți și a acelor ce se vor răscumpăra.

Sediul Obșteii Adunări (vechitul paraclis al Mitropoliei)

Citirea ofisului și a proiectului s-a ascultat în cea mai adîncă tăcere și cu cea mai religioasă luare aminte și umilire. Impresia făcută de această filantropă propunere a fost atît de mare și a pătruns inimile atît de adînc, încît Eminentia sa

Obșteasca Adunare.

părintele mitropolitul, președintele Cinstitei Adunări, mișcat de entuziasmul cel mai nobil și cu adevărat păstoresc, a zis: "Să dea Dumnezeu ca această facere de bine să se întîmze la toți".

Aceste patetice cuvînte rostite cu un ton infocat și într-un loc solemn au răpit dăburile și au făcut pe toți d.d. deputați să se scoale în picioare, să binecuvînteze numele Măriei sale, să mulțumească părintelui mitropolit, sărutîndu-i mîna și să primească proiectul într-o glăsuire și cu aclamațiile cele mai entuziaste. Trebuie să se fi aflat cineva față la această yenă, că s-a văzut bucuria ce schinteia din ochii tuturor.

Fără de a vorbi de celelalte îmbunătățiri și întocmiri folositoare ce s-au făcut și urmează a se mai săvîrși, îndestul

va fi înălțimii sale și Cinstitei Adunare să lăsă la nepărtinitorul tribunal al posterității, cu singurul acest act în mîna, ca să tragă a ei recunoștință și să însuflească respectul cel mai bine meritat.

Iată razele unirii, ale izbirtii binelui obștesc, ale dragostei și cu un cuvînt, ale adevăratului hristianism. Iată lucrare din acele rare și mîntuitoare care fac epocă în analele amenirii și dau nemurirea și pre pămînt și în ceruri.

(Vestitorul românesc)

În districtul Rodnei cu ocazia înființării Regimentului al 2-lea românesc, aflîndu-se cîteva sate din acest Regiment foarte împrăștiate printre munți, se formară chiar de nou, la locuri mai îndemînate pentru serviciul militar, numindu-se PARVA, NEPOS, ROMULI, prin căpitanul Gazomeli [n.n. Casimeli], carele din demandarea [cererea] mai marilor le organiză. Acest bărbat cunoscut fiind de om foarte versat și prea făcut în istorie și în alte științe, înalta Prefectură militară (General - Comanda) din Transilvania lăsă în loc numirea satelor făcute prin el, spre eterna aducere aminte despre originea noastră cea strălucită de la romani.

(Organul luminării)

Cometa numită Hind, după numele descoperitorului, s-au arătat de cîteva timp încălî pe orizon. De la 1 martie lumina ei au sporit în atîta, încît de la 15 au început a se vedea chiar și cu ochii neînarmați. Pe la 15 mai ea se va vedea aproape de Gama constelației Pegazului. Ea face drumul său acum de la constelația Andromeda spre a Pegazului.

Primăvara se arată într-un chip priincios, omătul au pierit pe șes iar din disghetarea a la munte au revărsat râurile, încît comunicația peste Siret și Moldova era pe cîteva zile întreruptă.

Lucrarea pămîntului au început cu energie în toată țara.

Lacul Alb numit Balta Albă începe a se face interesant în privirea sanitară și se istoricesc lucrări minunate ce au produs în felurite cazuri. *Gazeta de București* zice că mulți din boierii cari în tot anul vizitau băile din Transilvania vor merge astă vară la Lacul Alb.

Cercetările medicale ce s-au făcut cu acea apă în anul trecut menesc rezultatele cele mai bune, apa este îngrecată cu natron (sălită), în asemănarea unui loc ce se află în Egipt și mult întrece efectul apei de mare. Din cercetarea d. cavalier și doctor Maier s-au vedeat că acest lac are mai multe izvoare minerale.

Pentru înlesnirea naspetilor, d. logofăt Băleanu a pus a se zidi 40 de odăi, cu toate cele trebuincioase, de asemenea o mare ospătărie.

(Albina românească)

Lucia Iliescu

Memoria documentelor

Mărturii despre invadarea Basarabiei la 1940 (I)

Ultimatumul sovietic din seara zilei de 26 iunie 1940 a reprezentat momentul încetării existenței statului unitar modern român în hotarele sale firești. Raptul Basarabiei și al părții de nord a Bucovinei s-a consumat într-o manieră mai puțin obișnuită pentru lumea civilizată: invadare militară brută, devansarea etapelor fixate de înaintare succesivă a trupelor sovietice, molestarea armatei și autorităților române aflate în retragere, incitarea minorităților la acțiuni antiromânești. Până în prezent există numeroase studii consacrate acestei drame din istoria neamului nostru. Au fost puse în circulație diverse surse care oglindesc neobișnuita tensiune prin care a trecut societatea românească în zilele de evacuare a Basarabiei și a nordului Bucovinei. Cu diverse ocazii însă, adversarii românismului au stăruit să contesteze multe din documentele timpului, invocând diferite motive.

Între milioanele de români, martori ai evenimentelor în cauză, s-au pomenit și mulți străini, reprezentanți ai altor etnii sau supuși ai altor state, care au lăsat în scris impresiile și opiniile despre cele văzute și simțite la sfârșitul lunii iunie - începutul lunii iulie 1940 în Basarabia. Asemenea documente sunt foarte importante, deoarece autorii lor nefiind români, nu pot fi bănuți de subiectivism sau spirit părtinitor. Descoperind aceste surse în arhive, am considerat utilă și oportună publicarea lor în paginile revistei "Lumea Românească acum". Pentru început propunem un document redactat de către reprezentanții comunității germane basarabene.

Îndată după invadarea Basarabiei de către sovietici, legația germană de la București a dat dispoziții pentru efectuarea unei anchete în rândurile germanilor refugiați și obținerea datelor

exacte asupra comportamentului trupelor sovietice, a populației din teritoriul ocupat, a cazurilor concrete de dezordine, devastări, jafuri, victime etc. Acțiunea în cauză a fost determinată de unele informații cu privire la tratamentul aplicat etnicilor germani de către reprezentanții sovietici sau agenții lor, după retragerea administrației românești. Spre exemplu, la 5 iulie 1940, Inspectoratul regional de poliție Galați informa guvernul român despre intenția mai multor refugiați germani din comunele Chetrosu, județul Lăpușna și Aneni, județul Tighina, de a se adresa Legației germane din București pentru a aduce la cunoștință "că au suferit din partea bandelor de evrei, că le-au luat toate vitele și păsările, nelăsându-le nimic, iar autoritățile sovietice confiscându-le magazinele cu cereale, au împușcat pe unii dintre ei, iar pe alții i-au maltratat". Era expresia dorinței germanilor basarabeni de a obține protecția statului german în fața

pericolului cauzat de expansiunea de la răsărit. Guvernării de la Berlin s-au dovedit extrem de receptivi, ordonând reprezentanților diplomatiei de la București documentarea cazurilor semnalate. Exemplu demn de urmat chiar și astăzi pentru națiunile lumii în promovarea politicii naționale! Unul din aceste rapoarte depuse la Legația germană din București a devenit cunoscut și serviciilor secrete române. Traducerea sa am descoperit-o la Arhiva S.R.I. Nu insistăm a ne pronunța asupra conținutului său, oferindu-i cititorului posibilitatea de a-l cunoaște fără alte comentarii. Pentru noi el rămâne o sursă de completare a tabloului evacuării Basarabiei la 1940.

Dr. Vitalie Văratec

"Dare de seamă cu privire la evenimentele de la Cetatea Albă și împrejurimi în timpul ocupării Basarabiei de către ruși, în iunie 1940.

Traducere din limba germană.

Încă cu câteva zile înainte de 27 iunie a.c., s-a observat în cercurile militare românești precum și în cele administrative, o oarecare nervozitate. Regimentul 35 Infanterie care se afla la Cetatea Albă a fost pe neașteptate evacuat și anume o parte la Galați, cealaltă la Tighina. Unitățile de jandarmi în schimb au fost întărite.

Autoritățile administrative, Tribunalul, Banca Națională precum și autoritățile financiare și fiscale au primit un ordin secret de a împacheta arhivele lor pentru a fi gata pentru o eventuală evacuare. Când după aceasta s-a ridicat un steag alb deasupra Primăriei și a forajului de foc, despre a cărui semnificație nu s-a dat nici o lămurire din partea autorităților, a început o fugă cu panică, chiar și în rândurile populației civile românești. Nenumărate căruțe, încărcate cu

diferite mobile și obiecte de gospodărie se îndreptau spre gară. Evreii stăteau în grupuri pe străzi, șopteau și gesticulau, atitudinea lor devenea obraznică și din manifestările lor s-a putut constata o oarecare satisfacție răutăcioasă. Rușii au menținut liniștea care nu a produs nici bucurie nici durere, ci mai degrabă o deprimare. În ceea ce ne privește pe noi germanii, ne-am purtat potrivit instrucțiunilor primite de la cercurile noastre conducătoare, deoarece ni se repeta mereu că pentru noi nu există nici un pericol.

La 27 iunie spre orele 8 seara, am aflat că este înspăimântătoare că a doua zi orașul Cetatea Albă urma să fie predat rușilor. Am încercat de îndată să ne punem în legătură telefonică cu cercurile noastre conducătoare din Tarutino, însă aceasta n-a mai fost posibil. Panica deci, ajunsese la apogeu. Fiecare era lăsat în grija lui și proceda cum credea de cuvință. Toată noaptea, fiecare căuta mijloace pentru a se putea deplasa. Spre dimineață, am reușit să pun pe soția mea împreună cu un conațional în siguranță, ducându-i într-un sat german din

aproapie, Sofienthal. Eu însuși am rămas la Cetatea Albă pentru a încerca să salvez din mica mea întreprindere, ce se mai putea salva. Spre orele 10 dimineața, majoritatea magazinelor erau goale și privoară de steaguri roșii, evreii purtau brășare roșii și cocarde roșii la butonieră, ei triumfau în mod teribil și ne salutau pe noi germani, numai cu "Heil Hitler". Ei se refereau la sosirea timpului pentru încheierea socotelilor cu germanii și ne întreba: unde rămâne Hitler cu jghețul său.

În micul parc din fața Primăriei, erau îndușii aproape toți evreii împreună cu gloata orașului, pentru a primi delegația rusă, a cărei sosire era anunțată pentru ora 1. Se auzea sunet de clopote de la toate bisericile care între timp fuseseră desaminate și privoară de steaguri roșii. Gloata din împrejurimi sesu în grupuri de câte 100-200 de persoane, cântând internaționala și îndreptându-se spre parcare, unde, în fața monumentului regelui Ferdinand s-au jucat circanții comuniste. Cu această ocazie, s-a identificat un evreu anume Pincoș Steinberg, avocat, prin faptul că în timpul circanților sale, la un moment dat, a aruncat o piatră mare în

brasil regelui Ferdinand. Spre orele 2 după masă am sosit, după cum se pretindea, bărci din Ovidiopol, cu primii ruși, în același timp sburau deasupra orașului Cetatea Albă, aproximativ 20-25 avioane de diferite mărimi. Spre orele 3 a venit din direcția Bugaz, primul tank rusesc. Deoarece toate străzile erau înțesate de evrei și de gloată, o observare mai amănunțită a evenimentelor, nu s-a mai putut observa. Situația deveni atât de critică, încât spre orele 5 p.m., am fost nevoit să-mi las rămas bun de la concetățenii cari rămăneau acolo și cu ajutorul unui automobil, m-am refugiat în direcția Sofienthal. La părăsirea orașului, grupe izolate înceau să oprească mașina, însă fiind amenințate cu revolute, au permis mașinii să-și continue drumul. La Sofienthal evenimentele erau deja cunoscute. În rândurile concetățenilor domnea o atmosferă apăsătoare. Toți priveau cu încredere în Dumnezeu, desfășurarea evenimentelor grație. Curajul a putut fi menținut numai cu încrederea în Führer-ul nostru. "Nu ne uitați, în cazul când ați reuși să fugiți" erau strigătele conaționalilor cari independenți de voința lor, au fost nevoiți să rămână acolo. Aceasta în momentul când am plecat din Sofienthal. Am străbătut tot timpul nopții o serie de sate rusești până la Kloštir. Deși la ruși, totul era privoară de steaguri roșii, atitudinea lor era liniștită. De la Kloštir peste Berestine, Tarutino Postul și Wittenberg, o serie de sate germane, domnea deplină liniște, fabricile lucrau iar agricultorii își continuau munca câmpului. Nicăieri nu se vedea steag roșu. După ce am părăsit ultima colonie germană, Wittenberg, am trecut în regiunea bulgărească și am fost surprinși văzând că în satele bulgărești nu numai la clădirile administrative ci aproape la toate casele, flăcăs drapelul roșu.

Purtarea populației bulgărești, glăgioși era în mod surprinzător, față de armata română care se retrăgea și față de noi, mai mult dezamărită decât ne puteam aștepta. Câteva echipe ale refugiaților au fost oprite, batjocorite și se aruncau pietre asupra lor. Numai grație

armatei române care se retrăgea și pe care bandele o respectau totuși, s-a putut evita o teroare sângeroasă față de populația civilă care se retrăgea. În asemenea condiții am ajuns și noi până aproximativ 2-3 km. înaintea Bolgradului. Deodată am întâlnit 2 camioane românești, ocupate de 8-10 persoane din armata rusă, cari au trecut pe lângă noi fără să ne oprească. Camionul următor, ocupat tot de trupe rusești, no-a oprit spre a ne lăsa din nou a ne continua drumul, după ce în presăbilit ne-au spus unei percheziți amănunțite, adăugând după aceasta, că putem să ne continuăm drumul, în direcția pe care o dorim. Însă un nou camion care a apărut, ne-a oprit din nou, ne-a percheziționat, lăsându-ne cu toate lucrurile în mijlocul șoselei. Intervenind, am reușit să conving pe cei doi îneri, cari ne-au luat mașina, să ne ducă cel puțin până la gară, cu după aceasta să dispară cu mașina noastră. În acest timp, am fost martorii umblătoarelor fapte.

În afara de trupele rusești, cari după cum se pretinde, ar fi aterizat cu parașutele la Bolgrad, încă pe la orele 11 dimineața, aterisau mereu, în apropierea noastră, avioane mari, din cari coborau soldați ruși. Primul lucru pe care l-am văzut, a fost acela că au luat armatei române în retragere, camioanele ei, pentru că ele, în grupe de câte 10-12 oameni, să desarmeze unitățile de trupe izolate române cari se retrăgeau. Românii n-au opus nici o rezistență, au lăsat să fie desarmați și s-au îndreptat pe jos spre gara din Bolgrad. Cavaleria, artileria și alte unități de trupe cari dispuneau de cai și-au continuat retragerea pe șosea. De la Bolgrad apoi, cu un tren militar care a fost oprit de ruși și căruia s-a dat drumul abia pe la ora 1 noaptea, am venit până la Galați, unde tocmai se reprimase de către poliția și armata română, o revoltă a evreilor și rușilor cari se refugiau în Rusia. Am reușit să ieșim din acest cazan al suferinței, îmbarcându-ne pe un vapor, am ajuns la Brăila de unde am luat trenul sosind la București.

Este de observat că armata rusă se purta foarte provocător și obraznic, permițându-și acte brutale, ca de exemplu ruperea epoleților și batjocorirea ofițerilor români. Soldați ruși în grupuri mici, vorbeau nemijtece și românește. Erău înarmați în afară de mitraliere moderne și pistoale automate, cu vechi arme rusești cu care chiar eu în anul 1913 îmi făceam serviciul militar în Rusia. Echipamentul făcea o impresie sârbăcioasă. Aproape nimic de piele. Toate cartușierele, centurile, etc., erau de stofă, chiar și aceasta nu de calitate cea mai bună. Bune au fost numai cismele solide de piele. Trupele se compuneau din băieți tineri în vârstă de 19-22 de ani și făceau parte, potrivit declarațiilor lor proprii, din unitățile de parașutiști.

La sfârșit al crea să subliniez în mod deosebit, că primirea tuturor refugiaților din Basarabia la București din partea autorităților române s-a făcut cu cel mai mare interes, îngrijire și ajutor, fiind organizat în orice privință, fapt care ne-a făcut tuturor o impresie cât se poate de bună. București, 9 iulie 1940.

(Arhivă S.R.I. Fond "Documentar", dosar 6288, f. 314-318)

Fenomenul delațiunii în condițiile detenției comuniste (II)

(urmăre din numărul trecut)

Dar cel puțin tot atât de numeroase și importante sunt cauzele favorizante obiective care au operat exclusiv în penitenciare și care au generat apariția contingentelor de delatori care pentru un blid de linte" au tras atâtea suferințe deținuților, suferințe ce se adăugă detenției propriu-zise, privative de libertate.

Fără a epuiza lista lor, aceste condiții înviorante cuprindeau:

- 1) condiția imediată de deținut politic;
- 2) vexațiile continue;
- 3) foamea;
- 4) frigul;
- 5) boala;
- 6) teama de moarte;
- 7) erosul, îmbătrânirea;
- 8) anturajul prost;
- 9) izolarea;
- 10) conștiința izolării în pușcărie fără vestii de la ai tăi, sau cu vestii proaste (divorțuri, decese, arestări);
- 11) dezinformarea;

12) conștiința că România a fost vândută;

13) apostazierea religioasă care naștea resentimente grave;

14) drogarea subtilă și prelungită.

O observație făcută pe durata a 11 ani de Zăcă la Aiud (în timp ce prevederile legale limitau la 6 luni izolarea în Zăcă) și care nu vrea să facă din zăcă aceea expresia limită și unică a unui regim de exterminare, acea observație arată că fiecare din factorii amintiți și poate alții din alte locuri au avut o pondere hotărâtoare în apariția acestei faune detestabile.

1) **Condiția imediată de deținut politic.** Scos din roaturile sale, rupt de familia decapitată prin pierderea celui mai solid suport al ei, smulși dintre cărți, fișe și bibliografii, sau simpli, de la locul său de muncă, din confortul relativ al unui chin propriu, și acum aruncat pe cîrmă sau dus în penitenciar la celulele supraaglomerate, și la discreția unor brute care depășeau cu plăcere chiar indicațiile draconice ale "regulamentului", deținutul politic realiza direct și clipă de clipă condiția fără orizont a prizonierului său.

Era o luptă inegală și fără răgaz, zi și noapte, chiar și în ziua de Paști, sau la sărbătorile legale. Tot ce era în jur în realitatea imediată trebuia să apese, să descompună, să denunțare. Efectul acestor presiuni asupra unor oameni deprinși cu un comportament civilizat, apti pentru dialog și animați de aspirații umanitariste, solidariste, nu putea să nu disloce, să nu fissureze structura interioară a unora dintre condamnați. Aici, în aceste ape tulburi de mișerie și nesiguranță, își arunca năvodul înșelător ofițerul politic. Și nu fără succes.

2) **Vexațiile continue.** Dacă, în general, legionarii nu erau batjocoriți pentru crezul lor politic dar erau suspectați că întrețin o atmosferă ostilă și complotară, în schimb, gradele superioare din armată, preoții și membrii marcanți ai partidelor naționale erau de regulă ținta insultelor și discriminărilor de tot felul. Toți

erau considerați că au înșelat "poporul muncitor", că-i așteaptă pe eliberatori ca să devină miniștri, că au luptat contra popoarelor sovietice păgure. A fi "colonel" sau "liberal" sau "bandit legionar" sau, în sfârșit, criminal de război, constituia un stigma discriminatoriu care te expunea la nesfârșite insulte și batjocuri. Aceste categorii erau înșelate de apostrofări din partea chiar a unuia sau altuia dintre deținuții inoculați fără știrea lor de virulul luptei de clasă. Stângăciile firești ale unor oameni ajuși la vârsta seniores și mai greaua lor adaptare la condițiile detenției îi expunea cu predilecție regimului vexatoriu de fiecare clipă.

3) **Foamea:** cel mai rău sfenic, "Cântărea" de poezii, trăită și temută de sute de mii de condamnați, foamea deslășura pe dinafară și pe dinăuntru, determinând modificări de comportament uluitoare și tragice. Pînă la gamela vecinului mai norocos (suspectat pe acest motiv), lupta pentru rădarea resturilor dintr-un hîrdău golit de arpacaș, iluzia obținerii unui "supliment", nedeculararea morții unui apropiat pentru o porție de terci în plus, consumarea

cartofilor cruzi, a săpunului, pe considerentul compoziției lui grase, a firelor de iarbă pentru vitamine, a zemiturilor contraindicate unui ulcer activ, unui diabetor ori cirotic avansat, dar de care ei nu se puteau lipsi, toate, toate arătau fața hideasă a dezastului produs de foame. Alături de tuberculoză cu diversele ei localizări, foamea a dat cel mai mare număr de victime.

Dar spre deosebire de TBC ea a fost la originea atîtor și atîtor căderi dureroase. S-ar putea glossa la infinit despre acest flagel mîniat cu măiestrie de administrația comunistă a penitenciarelor. Fiecare fost deținut are în memorie scene în care spectrul foamei distrugea prietenii vechi, caractere, titluri (chiar nobiliare) și răsturna scara valorilor comportamentale. Erau invidiați și urâți TBC-ști, cu hemoptizii active, din cauza unei buclii de plîne mai mari. Erau luați în rîs cei cu edeme cașetice pe motiv că sînt "supraalimentați".

Aici plasa întinsă de către aparatul de informare-dezinformare a avut cel mai mare succes.

4) **Frigul:** era așteptat cu groază. Erau fericite insectele care hibernau prin colțurile celulelor așteptînd primăvara. Anul avea numai două anotimpuri care se schimbau în octombrie și în mai. Pușina animație care se mai simțea în celule pînă spre toamnă, înceta acum cu totul. Se producea acum o încetinire a funcțiilor intelectuale, o scădere a reactivității psihicului în general. Foamea se resimțea la răstimpuri conform bioritmului, frigul era conștientizat 24 de ore pe zi. Drămuirea rudimentului de căldură ce se acorda trei luni pe an era doar un aspect în plus al bestialității celor la a căror discreție ne aflam și care ducea la marasm, la descurajare, la esaperare. Împotriva frigului nu se putea face nimic.

5) **Boala:** Cei mai mulți dintre deținuți erau la vîrsta activă, deci oricun mai rezistenți la boli. Conducători diferitelor partide, organizații, criminali de război notorii, miniștri și ministriabili erau însă înaintați în vîrstă.

Regimul drastic al reclusiunii a operat cu duritate asupra tuturor. TBC-ul a răpus în special organismele tinere. Vîrstnici și-au văzut repede înfrunțite bolile cardio-vasculare și cele ale aparatului digestiv. Prostății, renalii și reumaticii duceau o viață dintre cele mai chinuătoare. Aproape în toate colonile penitenciare, medicația salvatoare, destul de săracă, era condiționată însă de anumite compromisuri ce trebuiau făcute pentru a câpăta bunăvoința aparatului politic și implicit a medicului. Șantajul efectuat asupra unor muribunzi sau a vîrstnicilor pentru care o tabletă însemna viață, acest șantaj a făcut multe victime.

6) **Teama de moarte,** prin degradare fizică și lipsa oricărui orizont, determinau repudieri ale vechilor poziții și acceptarea colaborării cu aparatul politic. Fizionomia celor îngroșiți de spectrul morții se schimba în mod vădit, se modificau gesturile, obiceiurile, preferințele, tot stilul de viață. Privirea mai ales era marcată de spaima morții iminente. Se puteau ghici TBC-ști, canceroși,

dar mai ales privirea celor speriați de moarte era greu de suportat. Oamenii care vedeau de acum moartea, propria moarte în fiecare zi, în fiecare eveniment, ajungea parcă să concentreze în jurul lor o atmosferă sumbră, jalnică, respingătoare. În afara de foame, frica aceasta de moarte a cauzat poate cel mai mare număr de trădători.

7) **Erosul-îmbătrânirea.** Ca în toate acțiunile revoluționare sau contra-revoluționare, cei mai dezinteresati și idealisti și gata de jefă au fost tinerii. Dar nu numai ei sufereau de abstenența unei femei iubite, a logodnicei, a soției. Luni și ani, ani mulți, treceau greu în regimul de absență totală, ceea ce într-un organism tînd, sau oricun, aflat la vîrsta activă, ducea la complexe dereglări hormonale și de comportament. Erosul nesatisfăcut era dominat de succese notabile de către cei mai interiorizați, spiritualizați, cu preocupări religioase sau alte preocupări bine dozate și bine conduse. Pentru alții însă rămănea o problemă care se acutiza periodic, colorînd povestirile și evocările din timpul zilei, și tulburînd tihna nopților. Pentru vîrstnici, perspectiva îmbătrînirii "totale" în detenție determina unora (pușini) accese de revoltă, dispreț de viață și tendința spre compromisuri morale în speranța unei mai apropiate, mai sigure eliberări. Interesant de observat că femeia nu a ocupat totuși un loc preponderent în creațiile literare (în poezii mai ales) așa cum s-a întîmplat cu tema libertății, a credinței ori a luptei.

8) **Anturajul prost** din celulă ducea, este adevărat că destul de rar, dar ducea la disperare firele mai sensibile, mai introvertite, fipt care-i determina pe cei dispuși la tranzații cu conștiința lor să se facă "frate cu dracu" pentru a scăpa de niște colegi cu care nu se înțelegeau. Tactica administrației inspirată și în acest caz de către magistri psihologi străini, cu experiență de zeci de ani, era umilitoare: dacă în celulă era concordie, nu lăsa multă vreme să dămune

acea atmosferă și deținuții erau despărțiți, răsfațați prin alte celule. Dacă apăreau disensiuni, certuri, atunci se făceau că nu văd și nu aud nimic multă vreme, pînă cînd, ajunși la paroxsim, se cerea "ieșirea la raport" și de aici căderea în tranzații cu aparatul politic.

9) **Izolarea de unul singur,** nu punea la suprema încercare numai țîrta interioară ci și rezistența fizică deoarece acum regimul era mult înăspriț. Bătrînul, bolnavul, cel neadaptat sufereau cumplit, nu puteau să se descurce singuri cu serviciile regimului de strictă izolare. Se cerea o tehnică rar înălțată a perfecției dozării a timpului prin exerciții interioare de memorie, de spiritualizare, de dezvoltare a unor scheme de creușe, versuri, romane, interpretări originale ale marilor teme ale culturii universale. Pentru cei mai informați și încă era destul de greu după cinci-șase luni, pentru cei care nu aveau ce, sau nu șiau cum să-și exploreze propriul interior, izolarea de unul singur, cu un regim sever, era distrugătoare. Dacă erau scutite aceste perioade era aproape întotdeauna semn că "se ieșise la raport", raport de reconciliere care îneca întotdeauna un același învins și același învingător.

10) **Conștiința izolării în pușcărie ca într-un al 9-lea iad** unde nu se întîmplă nimic decît rău, unde mai ales nu ai vestii nici politice, nici de la ai tăi, ceva care să-ți întrețină spiritul și dorul de viață. Erai ca într-un pustiu, ca într-o miștină a deznădejdii în care vedeai cum se sting luminările atîtoră în jurul tău și priveai tîmp la flăcările pîlpăitoare, mereu mai slăbi a propriei viți. Mulți care intraseră în temnițe pentru delictul iluzorii ori cu totul neînsemnate și se aflau acolo, laolaltă cu "vîrfuri", cu mari condamnați, trăiau acest complex, care-i făcea străini între ceilalți și care-i îndemna să accepte blidul de arpacaș în plus și promisiunea eliberării, cu condiția să...

11) **Dezinformarea** a frînt multe echilibruri greu construite acolo în penitenciar. Pradă dezinformării au căzut, la propriu, dar mai ales la figură, cei a căror minte lucra întotdeauna mai febril, care aveau inițiative, care proiectau proclamații, partide și pedepse într-un viitor apropiat. Știrile explozive erau lansate prin rețeaua diversificată de turnători iar după un timp de ocloziune, de așteptare, în care erau observate efectele și în care se deconspirau cei mai agitați dintre noi, știrea se dezmințea brusc. O bombă se dovedea a fi un balon de săpun. Faptul nu trecea fără urmări în mintea, sufletul și chiar sănătatea fizică a unora dintre deținuți. Scadențele la care ar fi urmat să aibă loc marile evenimente eliberatoare erau primăvara și toamna. În intervalul dintre ele se făceau planuri, se așteptau zvonuri. Și zvonurile veneau. Și lucrau. Și se dezmințeau. Cei care nu le admisese încă de la început, întîmdu-le surd, erau considerați în prima fișă defectivi, iar la urmă cobo. Și oricun aveau de pierdut. Se credea haos, marasm, multă descurajare. Aici pînăea aparatul politic.

Vă urma.

Dr. Nicolae Nicolau

Spiritualitate românească

Dumnezeu și destinul universului

În concepția lui Dumitru Drăghicescu

S-a născut la 4 mai 1875, în comuna Zăvoieni, jud. Vâlcea, dintr-o familie cu vederi iluministe. Tatăl său, Drăghici Măciuceanu a rămas în memoria locului ca un om drept și de bună credință care i-a sprijinit pe țărani și le-a fost un model în ceea ce privește spiritul de gospodărie. Familia a construit din surse proprii o școală, o biserică și un dispensar. În parlamentul țării a fost un apărător al drepturilor țăranimii din ținuturile natale.

Școala primară a absolvit-o în satul natal; liceul îl urmează la Craiova (Licențiu Carol) unde îl are ca profesor la matematici pe tatăl viitorului savant Gogu Constantinescu care a exercitat o influență decisivă în stimularea interesului pentru științe socio-umane ale viitorului mare sociolog și i-a format spiritul realist în cercetarea fenomenalității umane.

Urmează Facultatea de Drept și Filosofie la București, unde și-a luat licența în ianuarie 1901, cu teza "Influența lui Kant asupra lui August Comte".

În anul 1902 pleacă la Paris pentru a studia la "Ecole des Hautes Etudes Morales et Sociales" și la "College de France", pentru ca în 1904 să-și susțină teza de doctorat "Rolul individului în determinismul social" la renumitul profesor Emile Durkheim, fiind primul român doctor în sociologie la Paris. Din 1930 funcționează ca profesor la Universitățile din Iași și București.

Între anii 1916-1918 se află încă la Paris pentru promovarea intereselor României în Occident, și pentru a convinge străinătatea de dreptul nostru la unitatea națională. Alături de Elena Văcărescu și Traian Văcărescu a organizat concursul "Comitet Transilvănean" și a editat "La Transilvanie" prin care făcea cunoscut lumii apăsarea rolul României în primul război mondial.

În perioada 9-12 aprilie 1923, participă împreună cu delegația română la "Congresul naționalităților" la Roma, obținând din partea participanților acordul ferm de a se recunoaște românii granițele de la Nistru la Tisa. Scrie trei broșuri, două despre Transilvania și una despre Basarabia, în cuprinsul celor dintâi argumentează caracterul românesc al acestor provincii cotochite și supuse maghiarizării, precum și falsurile propagandei contelui Aponyi la așa zisa soluționare a problemei naționale prin trecerea timpului.

Prieten al lui Nicolae Titulescu, a fost membru al delegației condusă de acesta la Liga Națiunilor, între anii 1934-1937. La 14 septembrie 1945 s-a stins din viață, lăsând în urmă o valoroasă operă scrisă dar și manuscrisul unei trilogii din care au apărut primele două volume în franceză și care sunt puțin cunoscute publicului românesc.

La București în anul 1907 a apărut la librăria Leon Alcușay "Din Psihologia Poporului Român" reeditată în 1933.

Din anul 1940 lucrează la manuscrisul "Dumnezeu și Destinul Universului" - care, prin plecarea sa prematură din această lume, nu a văzut lumina tiparului. Noi ne străduim să facem cunoscut publicului românesc această lucrare pentru introducerea ei în patrimoniul culturii naționale și europene.

Subiectul pe care l-am ales a-l prezenta este titlul unei opere ce așteaptă a fi editată. Desigur e interesant a informa cum am ajuns în posesia manuscrisului.

Autorul, celebrul filosof și-a găsit sfârșitul vieții într-o dramatică sinucidere din septembrie 1945, fiind terorizat și amenințat cu arestarea.

Volumul a rămas nepotului testamentar, profesorul Vasile Vojteleanu care l-a oferit spre editare forurilor religioase din București, dar fără rezultat și astfel a ajuns să se adreseze Mitropoliei din Sibiu, tot fără succes, dar cu șansa de a fi luat cunoștință despre el și a nu-l putea asigura.

Din ansamblul numeroaselor volume și studii apărute în țară și în străinătate menționez ultima "Originea și rostul ideii de Dumnezeu", din 1942. Se retin din ultima pagină următoarele:

În adevăr, dacă religia are și ea menirea să ne procure vreo cunoștință, dacă se poate scuti din analiza credințelor religioase vreo prevedere valabilă, științifică, dacă poate fi și ea știință a ceva, religia este știința destinului omenirii, adevărata și singura știință care ne poate dezvălui și arăta care este sensul vieții noastre în Univers și destinul nostru pe pământ" [...] A căuta destinul omenirii altundeva, este a reedita isprava anecdotică a aceluia care, voind să întâlnească un prieten, l-a căutat prin tot orașul, pe străzi, în piață, la tribunal, la teatru, prin cafenele, prin restaurante, numai acasă la el nu i-a trecut prin minte să-l caute" (D. Drăghicescu, "Originea și rostul ideii de Dumnezeu", colecția "Caiete de filosofie", București, 1942, pag. 106-107).

În volumul inedit, capitolele ce privesc direct titlul "Dumnezeu și destinul Universului" sunt următoarele: "Evoluția cosmică, structura și evoluția universului", "Sistemul solar, nașterea pământului și evoluția geologică", "Evoluția formelor vitale", "Independența și interdependența materiei, vieții și spiritului", "Problema originii și începutul Universului" și "Geneza și evoluția divinului în omenire". Din ansamblul celor 246 de pagini, voi reproduce câteva fragmente edificatoare privind problema enunțată prin titlul comunicării.

Introducerea în problemă este extrem de interesantă, fiindcă impresionant, eternul zbucium sufletească al omului gânditor, ce de data aceasta este autorul însuși, se destăinuiește astfel: "Se pune întrebarea: dacă părțile universului sunt toate mărginite, au un sfârșit și un început în spațiu și timp? Universul în întregime lui cum este? Infinit, răspunde conștiința noastră, cu drept cuvânt și după mine. Imposibil, protestează simțurile. Dacă experiența nu ne dă decât fințe și

lucruri mărginite, este inadmisibil ca Universul să fie altfel, are și el un început și un sfârșit, nefiind decât suma părților care-l compun, care sunt toate limitate, au început și sfârșit. Cum poate fi infinit Universul când este compus numai din părți, lucruri și fințe finite?"

Cu toate greutatea ce stau în soluționarea problemei, Dumitru Drăghicescu îndrăznește a crede și a formula o soluție, considerând că: "Spiritul nostru, natura, rațiunea noastră răspunde invariabil: Universul este infinit, ca și Dumnezeu, nu are nici sfârșit nici început. Este firesc ca părțile componente ale Universului, lucrurile, fințele, evenimentele să aibă limite în spațiu și timp dar ceea ce este adevărat pentru părțile Universului se poate extrapola și aplica Universului."

De importanță deosebită e că în soluționarea problemei originii Universului, Dumitru Drăghicescu implică și pe cea a concepției lui Dumnezeu care, prin compariție, apare ca deplin determinabil. Mai explicit, filosoful nostru vrea să spună că dacă ceea ce se prezintă în dimensiuni ce nu le putem exprima explicit, nu înseamnă că acel ceva nu există, cât timp rațiunea se justifică deplin.

Epistemologic privind problema, Dumitru Drăghicescu nu susține altceva decât a recunoaște superioritatea rațiunii față de rudimentarele simțuri, formulând următoarea argumentare: "A pune chestiunea începutului Universului este a supune inteligenței spiritului, punctul de vedere al simțurilor. A admite că Universul are un început și un sfârșit este a face ca simțurile să prevaleze asupra rațiunii. Rațiunea respinge această întrebare și o consideră fără răspuns."

Problema originii lumii, originea vieții și a spiritului nu are soluție, și nu are soluție pentru că nu este o problemă, sau dacă este, este numai pentru simțuri, nu pentru rațiunea și spiritul nostru" (Pag. 125).

Cu alte cuvinte, Dumitru Drăghicescu atenționează că problema originii Universului, ca și cea a existenței lui Dumnezeu depinde de mentalitatea omului, respectiv, de modul său de gândire și de atitudinea pe care și-o însușește în fața problemelor. Dacă omul, deși gânditor, se lasă pradă impulsivității simțurilor și recunoaște deplină competență minoanelor senzații, atunci nu poate concepe nici originea Universului și nici existența lui Dumnezeu. Dacă, din contră, acordăm prioritate gândirii, adică puterii de judecată, atunci găsim și soluția Cosmosului și suntem întemeiați a crede și în Dumnezeu. În această situație, rașionali apar credincioșii, iar atei

absurzi, adică tocmai opus tezelor susținute de materialisti.

"Și conștiința sau spiritul, nefiind ceva material, spațial nu este mare sau mic, el este inspațial și intemporal, deci infinit în spațiu și timp, adică coextensiv cu spațiul și coetern cu timpul, pe când simțurile pe care le are în comun cu viețuitoarele sunt limitate, în timp și spațiu ca și corpul în slujba cărui sunt. De aceea spiritul, rațiunea, conștiința noastră sunt incomensurabile cu simțurile: ele sunt infinite, iar simțurile sunt limitate, prea limitate ca și corpul" [...] "A pune problema începutului și originii spiritului, vieții și materiei, este a ceda infirmității și îngustimii simțurilor, a subordona rațiunea la simțuri, a renunța la calitatea de om și a ne identifica cu natura animală" (p. 126).

Luând drept premise cele anterioare, putem deduce o concluzie deosebit de semnificativă, respectiv că Om autentic nu poate fi decât un credincios, dar fiindcă cel căzut total sub autoritatea simțurilor se identifică animalelor. În mod similar, după patru decenii de la așternerea gândurilor lui Dumitru Drăghicescu, Victor Kernbach avea să consemneze: "căci numai animalele n-au religie" (Biserica în evoluție Editura politică București, 1984 pag. 463).

Deși titlul operei este "Dumnezeu și destinul Universului", constatăm că Dumitru Drăghicescu este în mod deosebit, dacă nu chiar preponderent, preocupat de destinul omului nu atât în Universul cosmic cât în cel social. Drept dovadă, din capitolul: "Geneza și evoluția divinului în omenire", edificatoare sunt următoarele gânduri nobile: "Pentru ca oamenii să devină, dacă nu chiar zei, dar ceva în felul a ceea ce se cheamă îngeri, fii ai lui Dumnezeu, nu trebuie să se nască și să crească într-un mediu ideal, adică adecvat cu ceea ce este divin în natura lor, adică corespunzător dorințelor și aspirațiilor ale omului, pe care să nu le contrazică, ci să le satisfacă. Pentru aceasta ar trebui ca ambianța cosmică să fie aceea ce se presupune că a fost Paradisul, dar mediul social comunitatea, să fie ceea ce se înțelege prin Cetatea lui Dumnezeu sau Împărăția cerului" (pag. 192).

Realmente, suntem în fața aspirației supreme atât a religiei, cât și a celor mai generoase gânduri ale filozofiei de împlinire a omului desăvârșit, pentru care mai reținem: "Pentru a realiza în lume omul ideal, divinul pe care omenirea îl conține în germen, trebuie un mediu cosmic și social ideal. Pentru a deveni ceea ce omul este prin natura sa originară, trebuie ca omenirea să modifice mediul cosmic și social în care trăiește, după modelul Paradisului și al Cetății lui Dumnezeu, din Împărăția cerului" (pag. 192-193).

Ce am mai putea adăuga la toate acestea decât să mulțumim lui Dumnezeu că a înzestrat poporul nostru cu o așa minte luminată, care să dea dovadă de credință temeinică creștină și de înaltă conștiință umană.

Pr. Dr. I.O. Rudeanu

Învieria Mântuitorului în pictura universală

Tema Învierii Mântuitorului în pictura bisericească a inspirat atâtea penele de pictori, a fost atât de variat reprezentată pe pereții bisericilor sau în icoane, s-a bucurat de atâtea replici, multe celebre în peste un mileniu și jumătate de când sunt atestate primele documente, încât cercetătorului îi este azi aproape imposibil să o poată circumscrie și să li poată stabili liniile evolutive. Se mai adaugă faptul că, față de alte scene din viața și patimile lui Cristos, Învieria nu e descrisă de evangheliști în același fel. De la unul la altul există deosebiri destul de însemnate nefiind ei de acord, nici asupra momentului, nici asupra numărului și identității persoanelor care ar fi asistat la Eveniment. Această situație înmulțește dificultățile cercetătorului de a o urmări în pictură, căci artiștii, traducând-o în forme și culori, a trebuit să opteze la rândul lor pentru un evanghelist sau altul, iar din acestia, obișnuim să preia doar o scenă, care semnifică pentru ei momentul crucial al Învierii Domnului.

Sf. Matei ne spune că în zori a venit Maria Magdalena și ceilalți Marie (mama apostolului Iacov al lui Alfeu) să vadă mormântul, și că s-a produs un mare cutremur când îngerul Domnului a venit din cer și a prăvălit piatra de pe mormânt. Îmbrăcăminte de "strălucă ca zăpada și înfățișare ca fulgerul" ceea ce i-a făcut pe soldații ce străjuiau mormântul să se cutremure de frică și să cadă ca morți. Îngerul a chemat la sine pe femeile înfricoșate și le-a arătat mormântul gol "căci s-a sculat cum a zis". (Matei 28, 1-6). Ulterior, sfintele femei mergând spre ucenici să le anunțe minunea întâlnesc pe Iisus pe drum. El le-a cerut să spună ucenicilor să meargă în Galileea unde li se va arăta. În fine, pomeneste și momentul când Cristos li se arată ucenicilor strânsi în Galileea.

Sf. Marcu povestește că la mormânt s-au înfățișat la vremea răsăritului, cu vase cu mir, un număr de trei femei, adău- gând-o alături de cele două și pe Salomia (mama apostolilor Iacov și Ioan). Acolo au descoperit piatra prăvălită și în mormânt un tânăr în veșminte albe care le-a arătat mormântul gol. Acesta le-a cerut să meargă să vestească pe Petru și pe ucenici că Iisus li va vedea în Galileea. Cristos s-a arătat mai întâi Mariei Magdalena și mai apoi la doi ucenici, în cele din urmă celor 11 apostoli care ședeau la cină, după care S-a înălțat la cer.

Sf. Luca adaugă alte elemente noi. La mormânt au venit mai multe femei care-L însoțiseră pe Iisus încă din Galileea și apar doi îngeri îmbrăcați în haine strălucitoare. După ei, Petru s-ar fi dus singur la mormânt, auzind cele spuse de Sfintele femei, și a găsit mormântul gol cu giulgiurile întinse.

Un alt element care a făcut carieră în pictură este întâlnirea a doi ucenici în drum

către Emaus cu Cristos, cu care au vorbit și au cinat recunoscându-L doar în momentul când frângea pâinea pentru a-i servi. Tot Sf. Luca ne povestește cu amănunte despre apariția lui Cristos în locul unde erau adunați apostolii, în Ierusalim. A mâncat împreună cu ei pește și un fagure de miere. Apoi, petrecându-L până spre Betania, El s-a ridicat la cer.

In Evanghelia după Ioan întâlnim tot doi îngeri în veșminte albe la capetele sarcofagului gol. Maria Magdalena plânge afară lângă mormânt și Cristos i se arată în chip de grădinar. Îi recunoaște când El îi spune pe nume și atunci încearcă să-L rețină. Dar El o oprește spunându-i "Nu te apropia" etc. Este o scenă vestită în iconografia bisericească, de n-am aminti aici decât de celebra lucrare a lui Tizian

intitulată *Noli me tangere*. Din vremea Renașterii și până târziu, a cunoscut nenumărate replici semnate de nume mai mult sau mai puțin ilustre.

In Evul Mediu, pe această temă au circulat două replici în care, pe rând, pictorii au văzut în postura femeii ce-și întinde mâinile către Cel Înviat, fie pe Maria Magdalena, fie pe Maria Sf. Fecioară și Mamă. O recunoaștem pe cea de-a doua prin faptul că poartă, ca și Cristos sau îngerul, nimb în jurul frunții. Astfel, în codicele de la San Giorgio din sec. XIV-lea, să amintim una din cele mai vechi ilustrări - azi aflat într-un muzeu din Florența, Maria, Maica Domnului, cu nimb, încearcă să atingă cu mâinile veșmântul Fiului. Cristos o oprește întinzând la rândul ei mâinile. Alături, în stînga, sîcniul gol organizează perspectiva către fundal. Pe marginea lui, e așezat un înger. În fundal, sub chipuroși stilizați, se văd capetele cu coșfuri a trei soldați, trupurile fiind ascunse de marginea sîcniului. Doi privesc uimiți și înspăimântați scena. Al treilea pare adormit. Spațiul întreg e tensionat de gesturile de implorare și, respectiv, de respingere ale protagoniștilor.

Substituirea Mariei Magdalena cu Maica Domnului se datorează interpretărilor și comentariilor Sfinților

Părinți ai bisericii asupra scenei din Evanghelia Sf. Ioan. Dintre aceștia, să amintim aici pe melodul Romanos, supranumit "Dulce cântătorul" care a afirmat că Fecioara Maria a văzut cea dintâi pe Cristos după înviere. Ideea a fost susținută de Sfântul teolog Grigore Palamas (sec. XIV) care, într-o predică ținută de Duminica Mironosițelor, a susținut că numai Maria, Mama, s-a învrednicit să-L pipăie picioarele spre încredințare, fiindcă în ea se intrupase El. Maria Magdalena nu putea fi demnă. Grigore Palamas citează în sprijinul teoriei sale chiar cuvintele lui Cristos: «Nu te atinge de Mine, căci încă nu M-am suit la Tatăl Meu, ci du-te la frații mei, și le spune: *Mă sui la Tatăl Meu și la Tatăl vostru*» (Ioan 20, 17) pe care le interpretează astfel: "Cugețul tău nu s-a înălțat încă la taina Meu și n-a înțeles mîntea ta că fiind Dumnezeu. Eu (ți-am ieșit înainte acum într-un trup care are chip dumanesc). Nu Mă atinge, fiindcă trupul care Mă învăluie e mai tare ca focul".

Pictorii din secolele Renașterii și, mai târziu, ale barocului, mai cu seamă în Apus, au optat până la urmă pentru Maria Magdalena, atrăși, desigur, de voluptatea scenei. Tizian și Guido Reni fiind dintre cei mai cunoscuți.

In iconografia Învierii, tot de la Sf. Ioan citire, să mai amintim scenele: Petru și Ioan la mormânt; arătarea lui Cristos ucenicilor adunați într-o casă, cu ușile încuiate de frica iudeilor; scena necredinței lui Toma, care nu poate crede până nu-i atinge rana din coasta dreaptă; pescuirea minunată, în fine, convorbirea dintre Cristos și Petru când Acesta îi spune apostolului: "Paște oile Mele." (Ioan 21, 15-18).

Această multitudine de scene, care toate au constituit trivoarele nesfârșitei iconografii a Învierii l-a făcut pe Dionisie din Furna să le numească, în cunoscutul său îndreptar de pictură bisericească, nu scene ale Învierii ci *arătări* ale Mântuitorului. Și pe drept cuvânt, căci niciieri nu ne întâmpină Învieria în act. Trăitor la începutul sec. al XVIII-lea, pictorul zugrav Dionisie trebuie să fi văzut scenele pe care le recomandă confrăților, pe bolțile și pereții mănăstirilor de la Athos, unde el însuși a pictat. Astfel, o erminie a sa descrie îndepărtat o icoană de Teofan Cretanul și Simeon datând din mijlocul sec. al XVI-lea, aflată la Mănăstirea Stavronikita de la Athos, și care reprezintă pe Cristos și pe Toma necredinciosul. «Mai multe case și, între ele, Cristos ce ține dreapta ridicată iar cu stînga își desfășoară veșmântul și își arată coasta dreaptă cu rana: Toma stînd în picioare alături de el, cu teamă pune mîna pe rana Mântuitorului, în vreme ce, în cea stînga poartă scris: "Domnul meu

și Dumnezeu meu". Iar ceilalți apostoli stînd împrejur în picioare se minunează». Cu excepția rotulului scris, toate celelalte elemente se află în icoana susmenționată.

Aceste apariții ale lui Cristos care demonstrează Învieria, dar nu ne-o arată nemijlocit, le găsim pictate în toate bisericile mai vechi ale sec. XVII, atât în Răsărit, cât și în Apus, tradiția fiind respectată mai cu seamă în spațiul de cultură bizantină, din care și țările românești au făcut parte. Scenele evanghelice ale Învierii le regăsim în tradiție atonită și, prin urmare, bizantină, la Biserica domnească din Curtea de Argeș, la mănăstirile Cozia și Govora, din Țara Românească și, desigur, în mănăstirile din nordul Moldovei, la Vatra Moldovitei, Cetățuia. (Pentru amănunte a se consulta I.D. Ștefănescu, *Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești*.)

Aceștea nu se deosebesc semnificativ atât tematic cât și ca organizare a spațiului de începuturile Renașterii în Italia, și amintim în acest sens de un Duccio di Buoninsegna, de pildă, (1255-1318) ale cărui panouri împodobeau unele biserici din Siena.

Dar similitudinile tematice și într-o oarecare măsură, stilistice dintre Răsărit și Apus, le întâlnim până târziu în sec. XVII, ceea ce arată circulația motivelor și, desigur, disponibilitatea artiștilor pentru a le prelua și interpreta în maniera lor proprie. Astfel, în *Pelerinii la Emaus*, vestita lucrare a lui Rembrandt, aflată azi la Muzeul Luvru, despre care s-a spus că ar fi creată sub influența *Cinei* lui Leonardo da Vinci, noi vedem, dimpotrivă, o preluare a motivului dintr-o icoană de Teofan Cretanul și Simeon, intitulată *Cina de la Emaus*, frescă datând din anii 1545-1546 în Catoliconul Mănăstirii Stavronikita din

Athos. Dar să dăm cuvîntul erminiei lui Dionisie: "O casă și într-însa o masă cu bocate și Luca și Cleopa șezînd împrejurul ei, iar Cristos așezat între ei, ține pâinea și

Constantin Radu-Maria

continuare în pag. 13

Lumea religioasă

Învierea Mântuitorului
în pictura universală

(continuare în pagina 5)

o binecuvântează." Să fi cunoscut oare Rembrandt icoana atonită prin intermediul vreunei gravuri? Posibil, căci asemănările sunt tulburătoare. Aproape aceeași simetrie în așezarea figurilor, doar nișa în care stă Cristos, în poziție centrală, e ușor deplasată spre dreapta, iar personajul care le aduce blidul cu mâncare, în icoană vine dinspre stânga, în tablou dinspre dreapta (cum privim). În ambele, Cristos este văzut în momentul frângerii pâinii. Deosebirile, atât de multe, țin de accesoriile de epocă (masa e rotundă, pe trei picioare, în icoană, dreaptă, în tablou), de stil (manieră) și evident, de tehnică. Să întărim puțin și asupra amănunțurilor de semnificație care acordă originalitate fiecărei picturi. În

icoană, în fața celor trei se află câte un cuțit Uimit. Sf. Cleopa ține în mână cuțitul devenit inutilizabil, de partea cealaltă, Sf. Luca pare a-l opri, în timp ce Cristos frânge pâinea. Așa au găsit iconarii să eternizeze momentul recunoașterii. În tabloul lui Rembrandt, Sf. Cleopa privindu-l pe Cristos încrimenește cu mâna pe un șervet, în vreme ce, mult mai absorbit de actul frângerii pâinii, Sf. Luca duce mâna la gură în semn de uimire. Iată două moduri diferite de a comunica același mesaj. Să mai adăugăm că, în plin secol baroc, Rembrandt fiind el însuși un demn reprezentant al acestui stil, *Pelerinii la Emaus* e între operele rembrandtiene singura în care simetria clasică e cu

ostentație pusă în valoare.

Secolul XVII este, desigur, al barocului, al dramaticului, chiar al teatralității, dar și al elanurilor mistice. Comunicarea dintre Răsăritul tradițional și Apusul inovator se face pe căile empatiei și gustului, ale mentalităților schimbătoare ca și oamenii. Răsăritul nu putea rămâne incrementat în tradiția sa față de mișcarea inovatoare a barocului. Spectaculozitatea acestuia nu-l putea lăsa indiferent. Forța de expresie, ostentația picturilor baroce, îndrăzneala abordării temelor, capacitatea de invenție în limitele tradiției și de multe ori peste aceasta, de care dădeau dovadă pictorii apusei, nu puteau să nu influențeze pe iconarii răsăriteni, care sunt din ce în ce mai dispuși să atace tema Învierii în act, coroborând cele patru izvoare pe care le constituie evangheliile. Dionisie din Furna ne dă următoarea erminie: "Un mormânt doar puțin deschis și doi îngeri înveșmântați în alb, așezați pe marginea lui și Cristos pășind pe

lespedea mormântului, binecuvântând cu dreapta și cu stânga cu o flamură cu cruce de aur, iar sub el ostașii, unii fugind, alții zăcând la pământ ca și morți, iar în depărtare aducătoarele de mir venind cu ulcurile sfinte".

Iată o scenă de mare spectacol, de sorginte evident, apuseană, inspirată, după cum s-a spus din trecutul religios medieval, dar străină spiritualității răsăritene. De aceea, chiar dacă o regăsim pictată în absida principală din multe biserici începând din sec. XVIII, nu va atinge nicăieri forța de expresie și elanul mistic al *Învierii lui Iisus* de El Greco (dintre pictorii din Apusul cel mai bizantin) - aflată azi la Muzeul Prado din Madrid. Ca în erminie, Cristos ține în stânga flamura cu crucea iar cu dreapta binecuvântează. Timpul său gol se ridică drept, în glorie, dintre alte trupuri ce se prăbușesc pline de groază sau cuprinse de extaz.

Secte și profeți

Adventiștii (II)

continuare din nr. trecut

O erezie intransigentă

Ca să înțelegem doctrina adventistă, cel mai simplu este să o comparăm cu cea a catolicismului. Vom observa atunci elemente perfect identice: "erezii" comune și altor grupuri protestante, dar și unele cu care au contribuit discipolii lui Miller și Ellen White.

Adventiștii au în comun cu majoritatea creștinilor următoarele credințe: Sf. Treime, divinitatea lui Cristos, încarnarea, învierea, înălțarea la cer și - într-o anumită măsură - păcatul original. Ca și alți protestanți, ei consideră Biblia drept "unică regulă de credință și conduită, suficientă și infailibilă", practică botezul prin scufundare și celebrează Cina noului ca simbolizând sîngele și corpul lui Cristos.

Printre erezile care le sunt specifice, trebuie consemnată în special *negarea nemuririi sufletului*, de unde urmează, logic, că nu există nici purgatoriu, nici infern. Cât despre revenirea lui Cristos pe Pământ, ei fac o descriere cel puțin originală, bazată pe credința în "vizionile" Ellen și White. În fine, importanța maximă pe care o dau problemei Sabbatului (sâmbetei) surprinde și irită, mai ales că aceasta nu are o fundamentare serioasă.

Ca să-și facă înțeles concepția lor despre suflet, adventiștii folosesc frecvent această comparație: sufletul are aceeași existență elementară cu și melodia pe care un muzician o cântă la un instrument. Sufletul este melodia; artistul - Dumnezeu; instrumentul este materia.

În așteptarea Judecării, morții dorm în stare de inconștiență. Apoi, drepții vor merge în Cer iar răii vor fi "nimiciți". O consecință logică a acestei concepții este că nu poate exista un cult al Maicii Domnului, nici al sfinților, pentru că aceștia "dorm" până la sfârșitul lumii.

Pe tema acestui sfârșit al lumii "început în 1844", Ellen White a pictat un tablou foarte

precis. Mai întâi, vom asista la o accentuată persecutare a adventiștilor de către catolici, îngeri vor veni în apărarea lor și, în curând, va apărea Iisus "călare, în atitudine marțială a unui cuceritor". Atunci, drepții vor învia și vor fi înălțați la Cer "pe un car înaripat". Acolo îl vor întâlni pe Adam, Salvatorul "îl va conduce spre pomul vieții, va culege din prețioasele sale fructe și le va da să le mănânce". Apoi *vreme de o mie de ani, Cristos va proceda, împreună cu aleșii, la judecarea necredincioșilor*. Incapabilă de a concepe o relictă care nu ar fi antropomorfă, Ellen White gândea, practic, că "va fi nevoie de tot acest timp" pentru a termina o treabă atât de lungă.

Dar Satan, văzând atâta nelegiuire provizorie scoși din neant, se pune în fruntea lor, ajutat și de un număr de generali rău fămați din toate timpurile și de ființe... antediluviene. Toți se înarmează în grabă, căci e vorba de supremul asalt despre care vorbește Ezechiel și pe care-l menționează Apocalipsa. Satan amenință Ierusalimul. Atunci, Dumnezeu însuși intervine, Satan și ai săi sunt definitiv zdrobiți, iar Pământul, purificat, redevine un Paradis.

Diferențe și dizidențe.

Din cele cinci Biserici adventiste, cea numită *A celei de a șaptea zi* este, de departe, cea mai numeroasă. Aceasta profesează că duminică "a fost ignorată de Cristos și de Apostoli", deci trebuie respinsă. Această revelație a doamnei White este cunoscută sub denumirea de "Mesajul celui de-al treilea înger" și este strict practică de discipoli, care nu renunță la ea pentru nimic în lume, chiar cu riscul de a-și pericula sau pierde situația, cum uneori se și întâmplă.

Că sacrificarea duminicii s-a impus chiar la Ierusalim nu-i deranjează de fel. Ei ignoră, de asemenea, epistolele Sfântului Paul care menționează expres prăbușirea duminicii la primii creștini. Drept care nu celebrează nici Învierea într-o duminică.

În te unul din mormintele aparent puerile ale vechilor agresiuni față de Biserica catolică, considerată pur și simplu drept "Flara Apocalipsului".

Alte secte adventiste nu împărtășesc acest fel de fetishism față de Sabbatul iudaic. Toate s-au separat din ramura centrală în urma unor divergențe doctrinare. Acestea au fost, succesiv: în 1861, *Biserica creștină adventistă*, născută dintr-un dezacord asupra nemuririi sufletului; în 1864, *Uniunea Vechi și Veniri*, care neagă că necredincioșii ar putea renăște spre a asista la Judecata de Apoi; în 1865, *Biserica lui Dumnezeu*, care refuză să admită anumite profeții ale d-nei White ca și regimul de abstenență impus de aceasta; în 1888, în fine, *adventiștii îngerului care va veni*, care profesează că regimul milenar al lui Cristos se va desfășura pe Pământ și nu în Ierusalimul ceresc.

Dar nici una dintre aceste disidențe n-a zdruncinat ramura principală, superior organizată și condusă, a cărei propagare în întreaga lume este aproape continuă.

170 de spitale, 3500 de școli

Organizația adventistă e alcătuită din patru "nivele" și anume: *adunarea locală*, condusă de către "Vechi", *conferința*, care reunește adunările din aceeași țară; *uniunea*, care grupează mai multe conferințe (de exemplu Uniunea franco-belgiană, al cărei sediu este la Paris; *Conferința Generală Mondială*, cu sediul la Washington).

Datorită dijei impuse fidelilor, adventismul se bucură de impresionante resurse (aproximativ 70 milioane dolari pe an) și continuă să se dezvolte în întreaga lume. După chiar statisticile mișcării, ea dispune de misionari "în 220 de teritorii politice sau geografice din 282 câte numără planeta noastră" (cifrele sunt mai vechi de un deceniu). Numărul botezătorilor (numai adulți) depășește un milion și jumătate.

Misionarii adventiști (evangelizatori și colportori) sunt aproximativ 40.000 în întreaga lume. Dar această cifră include și medici și infirmierile din cele 170 de spitale care le aparțin, ca și profesorii și învățătorii din cele 3.500 de școli ale lor.

Instrumentul obișnuit de propagandă este presa. Prima grijă a lor, când se instalează undeva, este de a deschide o casă de editură. Se estimează la aproximativ 500 numărul total de periodice adventiste care apar în mai toate limbile pământului. Acestea sunt răspândite din poartă în poartă de colportori care propun în același timp Biblia și fac chetă "pentru misiunile lor". După cel de-al doilea război mondial, adventiștii și-au asigurat de asemenea un mare număr de emisiuni radiofonice (500 de stații de radio în Statele Unite și 250 în alte țări).

Sunt puține lucruri de spus despre cultul adventist. Acesta este asemănător celui al altor biserici și secte de origine protestantă. Se cântă imnuri, se citesc Cărțile sfinte, comentate de un pastor sau de un "Vechi". La trei luni o dată, o ceremonie deosebită completează "Slujba sfintei Cine".

Adventiștii, care ironizează obiceiul catolicilor de a se confesa, îl înlocuiesc cu o ceremonie de *reconciliere publică* în timpul căreia își cer reciproc iertare asupra faptelor sale greșite. După care se trece la *spălarea picioarelor* (femeile într-o încăpere, bărbații în alta). În sfârșit, șeful comunității pronunță cu înțele lui Cristos asupra pâinii și a sucului de struguri nefermentat, după care distribuie *comunionea credincioșilor*. Desigur, e vorba de un simplu simbol în a cărui prezență reală nu cred.

Ca și în cea mai mare parte a sectelor, alte rezimuri sunt consacrate mărturisirilor de conversiune ca și studiului comentat al Bibliei.

Botezul este practicat numai adulților și anume prin scufundare, fiind și acesta numai un simbol și nu o sfințire. Este considerat ca un semn al transformării, deja operate, în sufletul noului adept.

Claudia Doran

Poesis

Ionel Hozoc

În peste patru decenii care au durat până în decembrie 1989, am acumulat în mine o imensă cantitate de silă, mânie și dispreț, în special față de impostorii, slugile, și compromisiți beneficiari ai acelor ani (și nu numai).

Libertatea a fost dobândită prin jertfă și sânge. Drumul către dreptate, cinste și adevăr este lung și greu, dar credința că neghina va fi smulsă din lanul grăului românesc nu ne va părăsi nicicând.

MIRAJ

Pe nesfârșitul drum al nopților albe
insomnia veghează închipuirea,
printre dune de nisip mișcătoare,
adunate-n deșertul uitării
la marginea oazei,
unde Fata Morgana mai strânge

în palme

trandafirul visului
ce închide-n petale
speranța picăturii de ploaie.

CĂLĂTORULE, NU MĂ UITA

În urna aceasta am strâns cenușa
adunată veac după veac.
Sunt ruinele de la Pompei,
ornamentele coloanelor ionice,
porțile iadului
și mai presus de toate,
lumea Olimpului însuși.

M-am înșelat poleind viitorul
cu praful trecutului meu.
Am aruncat vremii cumina sacră de lauri
dăruită poetilor antici
și-am cules singura floare albastră
pentru căpătâiul de piatră al frunții
ce-o va uda roua trecătorului timp
și poate că, într-o zi,
se va opri un mag să-mi cioplească
la margini de vârste, toiagul.

Orion m-a chemat către sine,
ascunzând fața lui de a mea.
Am alergat către țarm,
apele desluseau un braț
de otgon destrămat,
Ulise plecase.
Troia, Cartagina, Roma, Vezuviul
fumeau încă.

M-am întors spre Homer,
ațipise și-am aflat
un rug uriaș din trupul atâtor ziduri
prăbușite în mine,
ca o singură torță aprinsă
într-un crater imens

ce-mi lumina drumul.

Sub scutul văzduhului,
printre nori, temple și stele,
pașii mei păreau urme

de fugă-ngropată,
gândul meu, lava acoperită de lavă;
numai moartea rămâne aceeași,
rece, tăcută, eternă.

MILENIUL TREI

A mai trecut un mileniu.
Vine un altul și zorile lui
vor lumina pământul din care
se vor zămisi alți oameni
mai buni, ori poate mai răi,
purtați măști, infinitele măști
cu care suntem înzestrați
și în care ne-am putea regăsi,
dacă mileniul ce-a fost
și-ar mai întoarce măcar odată chipul
dăruit infinitului spațiu
al necunoscutului
și mereu viitorului
căruia îi aparținem cu toții.

FATA PESCARULUI

M-am întâlnit
cu fata lui Simon pescarul
înaltă, sveltă și slăbuță,
trestie unduită de firul vântului.
Își purta ochii pe adâncul albastru,
păru-i era ca snopul de pai uscat
din fruntea grăului secerat.

I-am spus "tu ești fata lui Simon
pescarul".

A râs și m-a privit lung,

ca dunga luminii la marginea mării,
unde peștii aruncă spinările apei
peste solzii argintului.
Atunci i-am văzut fața
palidă, ascuțită și caldă
ca pâinea cuptorului, mâna brutarului,
leagănul foamei.
Umerii feței au prins culoarea sângelui
și a florii de câmp din vârful Golgotei.

Dintr-un pumn de mălai
plămădi turtă dulce ca mierea,
și coaptă mi-o puse în palmă
luând sufletul meu lângă-al ei,
a șoptit "Mănăncă,
e rodul inimii noastre".

Pe o piatră a desenat un copac,
a luat culoare de apă
și cu vârful degetului
a dat frunzelor viață;
apoi ne-am așezat
la umbra măslinului.

Așa ne-am pomenit amândoi
în Cana Galileii.
Era cald, era praf,
vântul aducea nisip dinspre mare,
pe drumul către Betleem
se-nșiruiau caravane,
iar pasul cămilelor aducea inserarea.

M-am odihnit multă vreme
lângă fata lui Simon pescarul.
Treceau țărani de la câmp,
păstori mânau turme.
Dintr-o altă vreme
cineva ne-a aruncat umbrele
iar noi le-am prins în vârful picioarelor
și ne-am jucat cu ele
de-a v-ați ascunsela.

Despre monumente, amnezii și clienții lor 1977-1997

O tăcere grea ca o lespede de mormânt s-a așternut peste imaginea unui oraș care se clădise încetul cu încetul, prin vreednicia locuitorilor săi, mai frumos sau mai puțin frumos, după cum vremurile o îngăduiseră. Dincolo de invazii, incendii, cutremure care, rând pe rând, îi mutilau fața, au venit ororile războiului. Bombardamentele din cea de a doua conflagrație mondială i-au răsluit peste 15000 de construcții. Dar toate la un loc nu au făcut cât furia demolatoare a perechii seclerate.

Nici până acum nu știm, în afara unei informații care "coincide" cu punctul de plecare al demențialei acțiuni și cu săptămâna care a urmat cutremurului din 4 martie 1977, dacă războiul împotriva Bucureștilor a fost pornit dintr-un gând satanic de a distruge zeci de biserici, mănăstiri precum și zeci de mii de case care a aparținut unui corp elitist de "specialiști" comunisti, dornici de a se afirma.

Azi se deschid arhive și mulți dintre cei implicați în această "operă" fără precedent în istoria omenirii încep să-și aducă aminte de grozăvia distrugerilor.

Fără îndoială că nu din "tărtăcuțele" lor a tăsnit ideea unei atari crime organizate, cel mult își puteau împărtăși între ei gândul de a spinteca Orașul pe mijloc cu un uluc de mastodonti de 13 etaje, edificând un Escorial gigantic, străjuit la un capăt de un monstruos polip coreean (Casa Poporului) și desființând cu acest prilej cel mai vechi cartier din istoria târgului lui Bucur și alături de el, altele, toate pline de acel inefabil stil al unei așezări care a crescut în trepte, dezvoltându-se pe temeiul activității locuitorilor săi.

Ce popor și-ar fi putut permite ca printr-un ucaz aberant să radă peste 80000 de case, 28 de biserici, 5 mănăstiri și aceasta în însăși capitala sa?

Cine ne mai poate restitui ambianța renașcentistă a Schitului Maicilor, cu zidurile de verdeață, cu o oază de liniște

și reculegera spirituală?

Cine ne mai poate da înapoi atmosfera de la ctitoria marelui Mihai vodă din Dealul Spirii, unde erau strânse miile de documente ale Arhivelor Statului sau de la Muzeul Arhivelor sau bisericile Sfânta Vineri (a

Năsturelilor-Herescu), Spirea Veche, Albă-Postăvari sau ansamblul monastic de la Pantelimon al Ghiculeștilor sau Cotrocenii ctitoriti de Șerban Cantacuzino sau părțile mutilate ale zidirii învățatului vlădică Antim Ivireanul sau ... sau ... atâtea și atâtea altele martori ai dăinuirii noastre?

Nimeni și nimic, fiindcă toate sunt praf și pulbere. Nu a fost numai un ordin "indicativ" dat de o familie paranoică ci un plan în amănunt gândit, și consimțit de cei care prin profesii erau meniti să se împotrivescă.

De ce oare s-a realizat blestematul "consens"?

Va urma
Dalila-Lucia Aramă

In memoriam

Gheorghe Tomozei: "Lacrima care plânge"

Dispariția lui Gheorghe Tomozei din peisajul literar românesc, la numai 61 de ani, înseamnă, pe lângă o ireparabilă pierdere spirituală și o pălpăire de rază suavă mai puțin. "Misterul eclipsidrei" a trecut fulgerător în "Lacrima care plânge", la 31 martie 1997, când poetul, călărind cu "mașinăriile sale romantice", a ajuns pe celălalt tărâm, acolo unde "începe târziu" și neîmămuritul orizont al umbrelor eterne... focalizate de prezența sa în efervescența neosimbolismului și

impresionismului poetic, tendință care i-a marcat indubitabil destinul activității creatoare.

Pe Gheorghe Tomozei l-am cunoscut în 1956, la o conferință a tinerilor scriitori ce s-a ținut în aula Bibliotecii Universitare din București. În prezența unui prestigios prezidiu, din care făceau parte Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Cezar Petrescu, Mihai Beniuc și Perpessicius, numele lui Gheorghe Tomozei a fost deseori rostit, alături de cele ale lui Nicolae Labiș, Alexandru Andrișoiu și Florin Mugur, talente ce făcând parte din generația poezilor cu posibilități de afirmare în lirica programatică a epocii pe care o traversam.

Ca exponent al poeziei contemporane, Gheorghe Tomozei a înregistrat o evoluție continuă, de la structurile prozodice clasice către discursul poetic liber. Abandonând modelele marilor noștri creatori (Mihai Eminescu, Dimitrie Anghel, Ion Pillat) influențe resimțite în cartea sa de debut editorial, "Pasărea

albastră" (1957) el își găsește originalitatea în cărțile care urmează, sub raportul cantabilității, al fanteziei moderate, fără a-și propune să exploreze profunzimile ideatice. Poetul ne apare ca un mag al tainelor cerești, al stărilor individuale, al sentimentelor erotice, fixate pe o cromatică predilect autumnală.

Poet, prozator și eseist, Gheorghe Tomozei a desfășurat pe parcursul a patru decenii o amplă activitate scriitoricească. Dintre cărțile care i-au conferit statutul de reputat condeier putem aminti fără rezerve, pe cele intitulate sugestiv: "Steaua polară" (1960), "Vârsta sărutului" (1963), "Noaptea de echinox" (1964), "Poezii" (1965), "Patruzeci și șase poezii de dragoste" (1967), "Altair" (1967), "Suav anapoda" (1969), "Poezii de dragoste" (1970), "Misterul eclipsidrei" (1971), "Atlantis" (1971), "Eden cu cai" (în limba maghiară, 1971), "Tânăr" (1972), "La lumina zăpezii" (1974), "Bibliotecile ferice" (1994). Cărților de versuri semnate de Gheorghe Tomozei le mai pot fi adăugate prozele

și eseurile adunate în volume ca "Dacă treci râul Seleniei" (1976), "Filigran" (1968), "Miradoniz" (1970), "Târgoviște" (1970), "Moartea unui poet" (1972), cărți ce împlinesc opera unui scriitor valoros.

Făcând parte din generația revistei "Tânărul scriitor", apărută în octombrie 1951, activitatea literară a lui Gheorghe Tomozei se desfășoară un timp sub semnul realității concrete, al confruntărilor sociale și politice, producții finalizate prin poeme epice și balade.

Spre deosebire de unii colegi de generație, Tomozei s-a desprins treptat de rigorile estetice impuse de imaginile culturale ale "obsedantului deceniu" stalinist. El izbuteste, după o perioadă de cristalizare, să cantoneze în sfera autentică a poeziei moderne, sub al cărui con de lumină a înscris o amplă parabolă cuceritoare prin disponibilitatea ei lirică.

Dumitran Frunză

Televiziunea pentru sufletul oamenilor

A susține astăzi că mass-media și, îndeosebi, televiziunea, este o putere publică devine, fără îndoială, un truism pe care îl repetăm, totuși, cu surprinzătoare obstinatie. Nu ne-am fi așteptat ca televiziunea să pătrundă, atât de insidios, în existența noastră cea de fiecare zi. Faima ei, indubtabilă, se datorează caracterului uniserial al mesajelor sale dar și persuasiunii cu care ne mobilizează spațiul imaginativului, cel care se substituie vidului interior, dar și upăsătoriei realității.

Până ieri, extinderea televiziunii cutremura, prin perspectivele de standardizare a culturii, prin masificarea și uniformizarea programelor sale. Astăzi, produce o adevărată senzație de saietate prin diversitatea canalelor și emisiunilor pe care le propune unor spectatori grăbiți, dar curioși, uluiți, nedecisi și chiar obosiți de solicitări și de nevoia de selectivitate continuă, după criterii mai mult capricioase decât pretențioase intelectuale.

Oralitatea demersului vizual ne ademenește cu tentațiile "statului global" predicat cândva de Marshall McLuhan iar barierele lingvistice, atenuate mult de relictele tururilor sau de familiaritatea unei posibile limbi universale, face actuală răvnita ubicuitate culturală, ca fapt divers, coplesitoare prin multitudinea fațetelor pe care le înfățișează.

Nu este mai puțin adevărat că omul contemporan începe să resimtă, atunci când are reperele măsurii, ieșirea din ingerințele *cultura major*, a reflexiei singurane, prilejinită de actual lecturii profund individualizată, spre jămurile cabaloscopice ale *cultura cotidiană*, prin conectarea la o comunicare aparent împărtășită, înțeleasă în limba comună a clișeele.

Televiziunea cultivă, parcă programatic, infuzia tineretii, pe multiple parturi, ca și când oamenii trăiesc sub zodia lui Beverly Hills. În timp ce lumea vârstei a treia este făcută să aducă aminte de incredibilul con de umbră al existenței, de Dumnezeu credinței, pe care ne grăbim, nefericit, să-l uităm. Șocul permanent, răsturnarea imprevizibilă a imaginilor, cruzimea gestului și a ororii parcă familiară, montajul insolit al stilurilor căzute în desuetudine, intimitatea durerii de frust și de agresivă, indemnând la "karate", deliruri și aplauze mimate după rețete sportive, modele de frumusețe feminină și masculină deopotrivă imaginate și comentate desprinse parcă din universul reclamelor, toate acestea cuceresc privirea până la abandonare, uitând de sine și de faptul că, în jurul cutiei cu minuni, jocul și mirajul încetează adeseori.

Rădăcin permanent. Este la modă risul "telegenic", terapeutic, după rețete, "nutriționiste". Facem cură de rău, de imagine și de sunete violente, paleative pentru minți în rareori ignorare.

Televiziunea culturală nu trebuie să uite de toate acestea dacă vrea să ne ajute să ne regăsim și să sperăm în valorile ei benefice.

La acest început de comentariu scris pentru o televiziune a căminului cultural, a optimismului credibil, a valorilor pe nedrept uitate, a sincerității autentice îi urăm "drum bun" spre sifetele oamenilor dormici de înșenmure.

Paul Caravia

note de lectură

Acea făptură numită "țăran"

Se știe că, odată cu Marin Pruda (în parte și cu Ion Lăncrănjan) personajul numit *țăran* a dispărut din preocupările scriitorului român. A dispărut din literatură fiindcă a dispărut și din realitate. Ceea ce, astăzi îndeosebi, demnim prin cuvântul "țăran", este cu totul altceva.

Domnul Al. D. Lungu se referă la ceea ce a mai rămas din vechiul țăran: o făptură aflată într-un lung proces de involuție, de descompunere, a cărei măsură exactă nu este de găsit în viața sa; ci numai în moarte. Și anume, o moarte care nu are nici un fel de semnificație, care nu înalță nici o umbră. Nu este nici măcar o moarte vegetală (v. Ana Blandiana).

Suntem conștienți că o astfel de concluzie (altfel prea frustă) va stârni proteste, indignare. Cu atât mai mult dacă cel originar de afirmate moarte va fi citit și respectivul roman. Titlul cărții este explicit: "*Moarte mărentă*". Afirmatia se întemeiază pe un adevăr necunoscut, *țărânul român este mort*. Mort spiritual; mort cosmic; mort sociologic; mort psihologic; mort literar! Dacă, totuși, se mai ridică *unor* probleme legate de *ȚĂRÂN*, aceea nu poate fi alta decât să constatăm *agonia lui în amintirea noastră din nou*. Căci mai avem astfel de amintiri. Domnul Lungu o are.

Al doilea palier valoric al cărții (găndirii) domnului Lungu constă într-o rezultantă *insuportabil de chimică*, rezultantă datorată arderii sale de prozator (*el folosește, cu căldură plăcută*). Iată-o, spornic nos, subliniind forța artistică în forma banală a unei întrebări: *... anume, cum și cum amona morții să nu reprezinte oare spirituală, cosmică, material, mistică, istorică, literară, artistică etc.* În așa fel încât să se domolească unda deslășurată a morții spirituale? Căci undă nu s-a oprit în țărani!

Luna ferece, lucru în deplină seriozitate! - nu răspuns clar, total și apodictic nu aflăm de la domnul Al. Lungu. Debandam în schimb altceva, dobandam convergența indubitabilă, viz, trită și

fanatică (literar vorbind) că, în paginile cărții, ne-am întâlnit și cu răspunsul. Numai că nu l-am reținut la timp. Fapt ce ne face să ne aruncăm într-o răcolitoare, nemioasă și dureroasă căutare a lui. De două ori dureroasă, cu cât știm și că respectivul răspuns ne este extrem de apropiat.

O singură observație, într-un amabil dezacord cu domnul Lungu, am avea de făcut: domnul Lungu înclină mult, pe alocuri, să-l idealizeze pe țărânul actual. În numele "aceluia". Apoi, domnul Lungu crede că Securitatea comunistă i-ar fi urărit pe țărani cu capacitate diabolică. În realitate, scena e simplă de constatat: Securitatea comunistă s-a urărit numai pe intelectualii. Numai lor le-a smuls creștind din mână. Nici unui țăran nu i s-a luat sepa. Dimpotrivă, le-a legat-o de mână! Apoi, domnul Lungu mărturisesc că a scris cartea și datorită faptului că a constatat "nostalgia unora după epoca de aur". Ei vorbesc de nostalgici țărâni (în mare) și nostalgici comunisti, că înșiși țărâni (în bloc, moneditic) au votat pe domnul Iliescu și partidul său radical antițăranesc. Pentru că actualii țărâni nu au nostalgia după autenticii țărâni, ci după apăsătoare socialitate!

Iar țărâniștii de astăzi și-au pus în glândă scaldă muncă, să devasteze ogonele. Pentru că, și așa, tot nu mai sunt țărâni!

Constant Călinescu

P.S. Protagonistul cărții domnului Lungu, un țăran - *țărân*, a creșt în fațeta lui de bășcăluț Nicolae Ciampăruș. Nu știu că bogății și distrug agricultură, distrug împărie, distrug sufletul. Și s-a hotărât să se opună et. ca de la cîrmă la cîrmă. Va cădea urărit, înghețat într-un tr-un de răspuns, în domnul TOSARĂȘI LUI. La descompunere, un bălănoș de la cap, odată cu răspuns și-l aruncă-o lăbură-n-oie, pentru că TOSARĂȘI, prin prisma de luptă și pentru pacea mondială, nu-a avut niciun câștig și-l pronunță și să-l asculte.

* Al. D. Lungu, *Moarte mărentă*, Ed. Viteazul Românesc, 1992, roman, 362p., 14.000 lei.

PUTEREA SUCCESULUI

BANCOREX, înființată în 1968, este în prezent o bancă comercială cu caracter universal, cu experiență în efectuarea operațiilor de comerț exterior.

BANCOREX este cea mai bine capitalizată bancă românească, cu participări de capital la bănci mixte din: Paris, Londra, Milano, Frankfurt/Main, Cairo, reprezentanțe în New York, Moscova, Chișinău, Salonic, Viena și sucursală la Nicosia.

BANCOREX dispune de o rețea de bănci corespondente în 150 de țări.

BANCOREX a dezvoltat într-o scurtă perioadă de timp, o rețea internă de peste 30 de sucursale, situate în București și în toată țara.

BANCOREX este o prezență activă în cadrul comunității financiare bancare internaționale: membru direct al Camerei Internaționale de Comerț de la Paris, membru SWIFT, membru al VISA INTERNATIONAL.

22-24 Calea Victoriei, 70012 BUCHAREST - ROMANIA

Tel.: +40.1-614 73 78; +40.1-614 91 90

Fax: +40.1-312 24 95; +40.1-311 27 51; +40.1-614 15 98

Telex: 11 235 11 703 ebank r

SWIFT: BRCOREBU

Reforma din etapă în etapă... și nu numai!

Reforma merge înainte. Occidentul dă din cap! Ne-a dat și bani. Acum nu mai rămâne decât s-o definitivăm. Apoi s-o fixăm și pe urmă să definitivăm fixarea ei definitivă! Simplu, nu?

- Ce-o fi pălit Costica?... Acu' cinci zile era zdravăn!
- Știu cava cu un tratament de 2250 lei în 18 zile... L-o fi făcut, nu l-o fi făcut...

Dan
Dumitrescu

Rețineți Publicația se află la poziția 3118 în Catalogul RODIPET S.A.

Abonamente se fac la oficiile postale sau pe adresa redacției, avansând suma aferentă la casieria noastră sau în contul nr. 643150037 B.C.R. sector 1. Citorți din străinătate se pot abona prin S.C. RODIPET S.A. - P.O. BOX 33-57, FAX 0040-1-222.64.07 SAU 222.64.39 telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, București-România.

Abonamentul este de 6.000 lei pe 3 luni, 12.000 lei pe 6 luni și 24.000 lei pe un an.

Redactor șef: Constantin Radu-Marsa

Secretar de redacție și

prezentare grafică: Dan Dumitrescu

Telemontajare computerizată: Mariana Zamfir

Caligraf: Rodica Căciulescu

Corectură: Carla Burdăuș

Consultant: Mihai Străduț

Lumea Românească acum,
Str. Arh. Grigore Cerchez, nr. 16,
cod 71277, sector 1, București,
telefon: 230.89.92; 230.61.14.
fax: 230.76.82.